

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec . . . " 2.—20
 za Nemčijo celoletno . . . " 26.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V upravi prejemam mesečno . . . 170
 == Sobotna izdaja: ==
 za celo leto " 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

== Inserati: ==
 Enostolpna petlitvrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
 enostolpna petlitvrsta po 18 vin.
 == Poslano: ==
 enostolpna petlitvrsta po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani

Grof Bobrinski in kar je z njim v zvezi.

V časopisju zavzema grof Bobrinski zadnje čase najmanj toliko prostora kakor princ Wied. Oba sta postala evropski znamenitosti. Dočim slave Bobrinskega na Ruskem kot »mučenca za sveto pravoslavlje«, ga pri nas slikajo kot največjo nevarnost za habsburško državo. Može je lahko nase ponosen in če kaj da na reklamo za svojo osebo, more biti časnikiarjem od Neve do Donava do smrti globoko hvaležen.

Kaj je ta Bobrinski? Grof, v sorodu s carjem in voditelj ruskega imperializma v znamenju pravoslavja. Ker v Avstriji ni nobenega večjega ali manjšega slovanskega naroda, ki bi kljub vsem simpatijam do sorodnega velikega ruskega naroda zares hrepenel za tem, da pride pod »očetovsko palico« belega carja, se delovanje grofa Bobrinskega omejuje na nekaj tisoč Rusinov po Galiciji in Ogrskem. Tam se dele svete podobne, molitveniki in podobno in baje se delijo v velikih množinah tudi ruski rublji. Tej propagandi je le majhen del Rusinov pristopen, ker je večina odločno Rusiji nasprotna in celo sovražna. Največ ruskega semena gre na Ogrskem v klasje, to pa zato, ker ima tam žalibog madjarski žandar glavno besedo tudi v unijski cerkvi, kateri ti Rusini pripadajo. Madjarski duhovni obračajo svojo skrb tudi bolj na to, da Rusinom vtepejo v glavo madjarski jezik kakor krščanskega duha. Tako je prišlo do procesa v Marmaros Sigetu, kjer sodijo madjarski sodniki neuke rusinske kmete, ki so se v odporu zoper madjarski sistem v cerkvi in šoli dali ujeti na li-manice ruskim agitatorjem za pravoslavlje, zaradi veleizdaje. In Bobrinski, ki je prišel v prilog svojim žrtvam priča, kar je samo na sebi le prav, je na svojo propagando še zelo ponosen, kar je pa zelo neumno.

Na drugi strani pa se Rusija pritožuje, da Avstrija med Ukrajinci v carstvu širi veliko gibanje, ki gre za tem zbuditi ukrajinsko narodno gibanje, ustvariti s tem nekako iredento na Ruskem in tako zanesti veliki narodni prepir, ki ga ima Avstrija doma, še v

Rusijo. Stvar je tembolj opasna, ker je Ukrajincev 25 milijonov. Avstrija baje podpira agitatorje, profesorje, literate in bogve kaj še vse v Rusiji in hoče Rusinom v Avstriji v prvi vrsti zato dati vseučilišče, da ustvari tudi za Ukrajince kulturno in politično težišče v Avstriji. Avstrijski listi s svoje strani slikajo kruto preganjanje ukrajinskega naroda od strani ruske vlade.

Na vse to bi pameten Avstrijec odgovoril: Grof Bobrinski naj s svojim »svetim pravoslavjem« vred lepo doma ostane in naj ubogih rusinskih kmetov ne bega z bajkami o »dobrem in pravičnem carju.« Mesto tega naj rajši caru svetuje, da Ukrajincem in svojim narodom sploh, kamor spadajo za Malorusi predvsem Poljaki, da narodne pravice brez ozira na to, izpovedujejo li pravoslavlje ali katoličanstvo in brez ozira na to, je-li to prav pruski in avstrijski nemško-madjarski diplomaciji ali ne. S tem bi si grof Bobrinski stekel za svojo domovino neprimerno več zaslug kakor s tem, da hujška nekaj revežev po Galiskem in Ogrskem, da jih poljske in madjarske oblasti potem le še bolj stiskajo. Če Rusija da Poljakom in Ukrajincem, kar jim gre, in če ne bo v korist pravoslavju zatirala katoličanstva, bo namah od celega sveta spoštovana in vsled tega še veliko močnejša kakor je. Tukaj je delo za grofa Bobrinskega, če se ga zna in hoče lotiti.

Kar se avstro-ogrskih državnikov tiče, pa mislimo, da imajo v mejah države same veliko več nujnega in koristnega dela kakor pa med Ukrajinci v Rusiji. Simpatije za ruske Ukrajince so lepe in hvale vredne, a bi se ne utegnile smatrati kot odkritosrčne, če avstrijska in ogrska vlada ne dasti svojim lastnim narodom, kar ti smejo in morajo zahtevati po pravici. Ne vemo, kako se Ukrajincem v Rusiji godi, mislimo pa, da se jim slabše kakor n. pr. Slovkom in koroškim Slovincem ne. Avstrija naj napravi red v svojih mejah, ne ozirajoč se na Nemčijo, Italijo ali Rusijo, in Rusija naj ga v svojih, pa bodo tako avstrijski kakor ruski narodi hvaležni in zadovoljni. Potem pa bosta Avstrija in Rusija druga druga tudi boljši sosedi kakor sta, danes pa si imata prav ti dve državi z ozirom na svojo narodnostno politiko druga drugi najmanj pravice kaj očitati. Dokler ne moremo mi napraviti miru in redu celo na Češkem, ostanimo doma — ka-

kor naj ostane na drugi strani grof Bobrinski tam, kjer je, da se ne bo ves svet smejal, kako nosijo k našim Rusinom svobodo oni, ki je sami ne poznajo.

Poneverbe v okrajnem šolskem svetu za goriško okolico.

Poslanec Fon in tovariši S. L. S. so v seji goriškega deželnega zbora dne 20. t. m. vložili naslednjo interpelacijo na ministra za uk in bogočastje radi poneverb v okrajnem šolskem svetu za goriško okolico:

Stroški za ljudsko šolstvo, ki jih morajo nositi šolski okraji, so ogromno narasli. Tolminski okraj plačuje 150% šolskih doklad, sežanski 125%, v Furlaniji pa 95%, odnosno 125%. Šolski okraj za goriško okolico je plačeval dosedaj 94% šolskih doklad, a letos so se te doklade morale povisati na 160%, torej naenkrat za celih 66%. Poleg tega ima goriški šolski okraj že dolga čez en milijon kron. Nedvomno je, da so luksuriozne in drage šolske stavbe, prave palače, ki so se zidale v zadnjih letih, mnogo pripomogle do velikanskega naraščanja šolskih doklad. Toda v goriškem šolskem okraju so se go-dile še druge stvari. Iz kazenske pravde, ki se je vršila pred goriško poroto, je vsej javnosti znano, da so se v tem šolskem svetu poneverile velike vsote; pomožni uradnik Rozina je bil obsojen, a glavni krivec šolski nadzornik Finžgar je bil oproščen. Dejstvo pa stoji, da manjkajo iz zaloga šolskega sveta za goriško okolico velikanski zneski preko 170.000 K, ki jih bo moral za sedaj plačati kmet s povisanimi šolskimi dokladami. Ne smelo bi biti nikakega dvoma, da je država dolžna povrniti oškodovanemu šolskemu svetu oni denar, ki so ga poneverili njeni uradniki; kajti za uradnike, ki jih nastavlja država, je ona sama odgovorna. Toda o tej stvari vlada sedaj nek sumljiv mir: nihče noče o tem govoriti, nihče se zganiti in še manj seveda — plačati. In vendar mislim, da ne bo vlada zahtevala, da bi kmet plačeval poneverbe njenih uradnikov.

Zato vprašam ekscelenco gospoda naučnega ministra:

Ali so mu znane poneverbe, ki so se izvršile na okrajnem šolskem svetu za goriško okolico za časa službovanja

okrajnega šolskega nadzornika Finžgarja?

Ali je državna oblast ugotovila, kdo je za te poneverbe odgovoren?

Kdaj povrne državna uprava okrajnemu šolskemu svetu za goriško okolico one zneske, ki so jih poneverili njeni uradniki?

NEMŠKO - ČEŠKA SPRAVA ŠE NI POKOPANA. — BACHMANN POSTO-PAL NA LASTNO PEST.

Včeraj dopoldne je zborovalo na Dunaju načelstvo nemško-narodne zveze, ki se je pečalo z znanim pismom dvornega svetnika Bachmanna grofu Stürgkhu, da se njegova stranka več ne udeleži spravnih pogajanj s Čehi. Po dolgotrajni razpravi so sklenili pozvati vse stranke v zvezi, da naj se udeleže spravnih pogajanj, ker grozi sedanji položaj ustavi, kakor tudi narodnemu in gospodarskemu razvoju Nemcev. Ta sklep seveda pomenja popoln poraz Bachmannov, ki je postopal na svojo pest, ne da bi bil o tem obvestil vodstvo svoje lastne stranke, marveč se je o položaju le z nekaterimi pristaši stranke razgovarjal. Nemška napredna stranka se bo še naprej pogajala. O uspehu govoriti je zdaj še prezgodaj. V nedeljo, dne 1. marca pa zborujejo nekdanji nemški deželni poslanci češkega deželnega zbora in državni poslanci v Pragi, da sklepajo o spravnih pogajanjih.

ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA.

Državni zbor se skliče dne 5. marca, kakor se je 23. t. m. na Dunaju določilo. Pred 5. marcem se kabinet ne izpremeni. Finančno ministrstvo predloži predlog o najetju posojila v prvi seji. Če se predlog marca reši, se posojilo koncem marca ali začetkom aprila najame. Če bi pa obstrukcija preprečila sprejem te postave, se za najnujnejši kredit najame tekoče posojilo 150 do 200 milijonov kron.

GIOLITTIEV NAČRT ZA CIVILNO POROKO POKOPAN.

Zakonski načrt za uvedbo civilne poroke pred cerkveno, katerega je v laskem parlamentu v sporazumu z Giolittijem vložil Finochiar Aprila, je za enkrat zopet pokopan. Pri tozadevnem glasovanju je vlada ostala v manjšini, kar ji je bilo tem neprijetnejše, ker se je Giolitti zelo potrudil, da bi stranke pridobil za ta načrt. Zanimivo je, da

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

»Utrudil sem se z letanjem, kot pes,« je rekel, ko je sedel na klop. »skoraj štiri milje peš, pa zmurnjeno je na cesti.«

»Mariš, ponudi mu kaj, je zaklicala mati.«

»Tako, mama.«

»Kaj pa v Tesni novega?«

»Vse po starem... ali ostaneš dalj časa?«

»Ej, ne, hotel bi videti mater, pa tudi... vprašati vas oče... z ozirom na ono, veste,« in zmedel se je, kajti Stah in Mariš, ki je postavljala predenj jed, sta se nasmehnili.

»Pri Vresjakovih sem bil, toda imeli so veliko sitnosti in zadrege s stražnikom.«

»Pa je vendar prisegel psוברat!«

»Saj ne ta, ampak drugi... zahajal je tja, torej so dali deklico v grajščino.«

»Vem, da je tam, samo nisem vedel zakaj.«

»Radi stražnika se je šlo.«

»Kaj pa zdaj?« je vprašal zamolklo.

»Hodi in oprezuje vedno,« je izpregovoril Stanko.

»Da bi ga,« je zamrmral, a z jez-nega obraza je bilo videti, da nekaj premišljuje.

Po kratkem molku, ko je Marcelek jedel, je izpregovoril Malinov, ki je stal poleg njega:

»Zdaj odvrzi misli na deklico... je važnejša zadeva.«

»Poslušam vas.«

»Jutri pride v našo hišo naš duhovnik, katoliški misijonar... on mora priti brez nevarnosti iz Tesne, tudi ako bi morali mi vsi propasti... Si razumel?«

»Razumem« in radosti so mu zabliščale oči.

»Noben den moskovski pes ne sme izvohati... in kakor bo prišel, tako bo odšel od nas nedotaknjen... misli sem tudi tebe vzeti na stražo... pomisli vendar, najsvetejši zakrament nosi s seboj, kaj je v primeri ž njim gubernator ali sam cesar?«

»Seveda... saj je vendar kri in telo našega Gospoda Jezusa Kristusa.«

»Hm... morda pa stražnika zapazita... kajti kdo more prevideti... treba nam bo oddati življenje, a ne dovoliti, da bi se dotaknili duhovnika... Si razumel?«

»Dobro, oče...«

»Izročam ti brez malega čast in življenje vseh nas vernikov... odvrzi slabe misli, a obrni se k Njemu, ki plačuje in kaznuje.«

»Dobro.«

»Zdaj se pa vleži, odpočij, a ko pride čas, boš stražil.«

»Poginem, toda dokler živim, las mu ne pade z glave,« zaklical je z ognjem.

»Tako je prav... kje naj se pa odpočije, mati?«

»Pojdi Marcelek v čumnato, vlezi se na kožuho... Stanko, posveti mu.«

»Naspi se dobro,« je dostavil gospodar, »kajti čaka te važno delo... a ne pokazuj se stražnikom pred oči, ker nam ne boš nič koristil, ako te ujmeta.«

»Uidem jima... Lahko noč, pojdem, ker sem strašno utrujen.«

»Dobro spi,« se je poslovila Mariš. Od zgodnjega jutra sta Malinov in njegov sin gledala za krošnjarjem na ulicah in potih, dokler ni nekoliko pred poldnem zaslišal Stanko glasno klicanje:

»Gospodarji! gospodinje... trgujem!... prodajam!... kupujem!...«

Tekel je k očetu in oba sta šla h krošnjarju, ki je korakal poleg vozička, neprenehoma hvaleč svoje blago.

Bil je jasnih las, nekoliko širokopleč z lepo brado in brkami, udrihal je s palico po tolstem sivem konju in klical:

»Zamenjujem!... trgujem!... kupujem!...«

Radovednejši so pogledovali iz hiš, slednjič so ustavili voziček, a krošnjar je razkladal škatlje s koralami, tra-

kovi, čipkami... imel je tudi igrače in barvan papir, igle in drugo drobnarijo.

Zenske so izpraševale po cenah in začele trgovati, a naredile so toliko šuma, da so prišli tudi gospodarji in fantje, ki so delali po skednjih in hlevih.

Videla sta to od daleč Malinov in sin, a v tem sta zapazila podčastnika, ki je tudi šel proti isti strani, a ko se je približal vozičku, je porinil narazen gručo ljudi in vprašal strogo:

»Ali imaš potni list?«

»Imam... tukaj je, gospod podčastnik.«

Pogledal ga je in vrnil.

»No, kaj pa dovoljenje za prodajo?«

»Tudi.«

Stražnik je pogledal podpise, pečate, pogledal na voz:

»Daj mi krtačo.«

»Imam izvrstno,« poiskal jo je in mu jo dal.

»Koliko dam zanj?«

»Trideset kopejk.«

»Ah, ti goljuf, ni vredna niti deset.«

»Dam jo, a samo gospodu podčastniku za petnajst.«

»Ne... daj za deset.«

»Naj bo.«

(Dalje.)

so proti tej predlogi glasovali tudi soc. demokratje in povzročili njen padec. Soc. demokratje stojijo namreč strogo na stališču razporeke in odklanjajo zato vsako polovičarsko postavbo v tem oziru; vse ali nič, to je njih geslo. Giolititi pa radi tega poraza najbrže ne bo izvajal posledic, ker s tem zakonom ni zvezel vprašanja o zaupanju; zbornica bo pa s tako rešitvijo tudi zadovoljna, ker večina pač misli, da se brez Giolitija ne da izhajati. Katoličani pa s svoje strani nadaljujejo boj proti predlogi na shodih in v časopisju, ker smatrajo ta Giolitijev poizkus kot žalitev katolicizma. Ni dvoma, da je njihov boj potegnil za sabo tudi mnogo liberalnih poslancev, ki so bili izvoljeni s pomočjo katoliških glasov.

SRBSKE IZGUBE V OBEH BALKANSKIH VOJSKAH.

Srbi so v obeh vojskah na Balkanu izgubili 20.000 mrtvecev, 6000 jih je na koleri umrlo; ranjenih je bilo 48.000 vojakov. Srbska skupščina je 23. t. m. odobrila v prvem branju postavbo o podpori vojnih invalidov. Mirovno stanje srbske armade znaša zdaj 2800 častnikov, 7100 podčastnikov in 41.700 vojakov.

OBČINSKE VOLITVE NA GRŠKEM.

Vlada je ob občinskih volitvah v Atenah in na Pireju z ogromno večino zmaga. Volitve so dokazale, da ljudstvo Veniselosu zaupa.

V MEHIKU SE USTANOVI NOVA REPUBLIKA?

Iz Chihnahne se poroča, da se kmalu uresniči načrt o ustanovitvi nove republike v severni Mehiki. Novi republiki bodo pripadale države Sonora, Chihnahna, Coahnila, Nuevo Leon, Tamaulipas in mogoče tudi Sinaloa.

SPOMENIK ŠEVČENKU V KIJEVU.

»Rusko Slovo« poroča, da je car dovolil, da se sme Ševčenko postaviti spomenik v Kijevu.

PONESREČENA FRANCOSKA VOJNA LADJA.

Francoska oklopna križarica »Waldeck Rousseau« je ponesrečila v zalivu Juan.

ITALIJA ZAPUSTI DVANAJSTERO-OTOČJE.

»Frankfurter Zeitung« poroča iz Carigrada, da podpiše Italija v 14 dneh zapisnik, da dvanajsterootočje zapusti. Takoj nato prevzamejo otoke zopet Turki, kar bo trajalo približno 1 mesec.

Italijani v Isriji.

Značilno je, za kako ogroženo smatrajo Italijani v kraljestvu narodno postojanko svojih bratov v naši Istri. Neki Virginij Gayda prav pridno raziskuje vzroke njihovega nazadovanja in predlaga v »Stampa di Torino« ustanovitev posebnega nacionalnega društva, ki naj bi branilo in ohranilo vladno Istre Italijanom z menda še hujšo brutalnostjo kot do sedaj. Med drugim piše omenjeni list sledeče: »Tako društvo bi se sedaj lahko ustanovilo. Liberalna stranka je bila v krizi, katero je sedaj že premagala. Njene moči se zbirajo, njen program se jasni. Orambo je treba raztegniti zlasti na ekonomsko polje. Slovenska nevarnost je neposredna, videli smo jo na kmetih: treba se je naravnost proti njej obrniti in rešiti italijansko zemljo. Kritisk Slovanov proti morju raste progresivno. Odpomoč mora meriti na to, da zabrani prodajanje italijanskih posestev ali pa vsaj, da ta ne pridejo v roke Slovanov. Zaraditega je treba najprej obsežne finančne akcije. V Istri obstajajo že italijanski gospodarski kreditni zavodi: pet kmečkih bank (banche rurali): v Kopru, Piranu, Rovinju, Pulji in na Mallem Lusinu; devetinsitridset kmečkih posojilnic (casse rurali) ter en deželni zavod s kreditom na zemljišča (istituto provinciale di credito fondiario). To ne zadostuje. Banke imajo samo majhen promet. Kmečke posojilnice, ki delajo čast imenu liberalne stranke, storijo veliko dobrega na kmetih, toda ne dovoljujejo posojil čez 400 do 600 K; deželni zavod pa ne more podpirati izključno samo Italijanov. Treba je močnejše podpore, nepretržne in enotne akcije, ki bi zadostovala za celo ogroženo črto: gospodarski kreditni zavod, ki bi dal pogum kmetom poljedelstvu izboljšati in tako zemljiško rento zvišati; dobro uspevanje konumskih društev, ki naj bi pomagala malim poljedelcem; središče s kreditom na zemljišča, ki bi olajšalo Italijanom nakup zemljišč, ki so na prodaj. Z vsemi sredstvi se mora ustvariti malim in velikim kmetom zaupanje v zemljo, kakor ga imajo sedaj v podjetja in industrije.«

Pristopajte k „Jugoslovanski Strokovni Zvezi“!

Kranjski deželni zbor.

(Seja, dne 24. februarja 1914.)

Deželni glavar dr. Šusteršič otvori sejo ob pol 11. uri dopoldne ter imenuje za zapisničarja poslanca Dermastija in pl. Šukljeja. Odsotnost sta opravičila baron Apfaltrern in Košak.

Današnje seje se je udeležil tudi knezoškof dr. Jeglič.

Poslanci so vložili več samostojnih predlogov, ki so se odkazali odsekom.

Ustanovitev poštinih uradov na Robu, v Strugah in v Hinjah.

Poslanec Jaklič, Lovšin, Škulj in Vehovec so vložili predlog, da se ustanove poštni uradi na Robu, v Strugah in Hinjah.

Vodovod za sodraško, ribniško in kočevsko dolino.

Samostalni predlog posl. Škulja, Jakliča, Lovšina in tovarišev glede pospešitve izpeljave vodovoda za sodraško, ribniško in kočevsko dolino.

Že leta pričakuje prebivalstvo omejenih dolin vodovoda, ker vasi trpe na pomanjkanju pitne vode, zlasti poleti in pozimi.

Tudi vodovod Jurjevca-Sušje vsled nezadostnih studencev in znatnih poškodb ne odgovarja potrebam.

Predlagamo: Visokemu deželnemu odboru se naroča, naj pospeši izpeljavo vodovoda sodraške, ribniške in kočevske doline.

Cesta Podlipa — Smrečje do Žirov.

Samostojni predlog poslanca Kobija in tovarišev glede nadaljevanja ceste Podlipa—Smrečje do Žirov.

Ta cesta je stala vrhniški cestni odbor ogromno svoto, je pa brez pravega pomena do tedaj, da se zgradi od Smrečja do Žirov.

Deželni odbor se tedaj pozivlja, naj vpliva na cestni odbor v Idriji, da se ta cesta čim prej nadaljuje do Žirov.

Cesta Gorenje — Rakitna — Begunje — Rakek.

Samostojni predlog poslancev Kobija, Drobniča in tovarišev glede ceste Gorenje—Rakitna—Begunje—Rakek.

Ta prepotrebna cesta se je že parkrat trasirala, toda do danes brez uspeha. Ta cesta je nujno potrebna ter predlagamo, naj deželni odbor dela na to, da se ta cesta čim prej zgradi.

Cesta Borovnica — Pokojišče — Dobec.

Poslanec Kobi in tovariši so vložili glede ceste Borovnica—Pokojišče—Dobec—Bezuljak naslednji samostalni predlog:

To prepotrebno cesto je sklenil graditi vrhniški cestni odbor. Zato predlagam: Deželni zbor skleni: Deželni odbor naj pospeši trasiranje te ceste kar mogoče.

Šikaniranje in zapostavljanje slovenskega delavstva na državni železnici.

Poslanci S. L. S. Piber, dr. Krek in tovariši so vložili na deželnega predsednika barona Schwarza radi šikaniranja in zapostavljanja slovenskega delavstva, zlasti članov Jugoslovanske strokovne zveze, naslednjo interpelacijo:

Pri ravnanju državnih železnic v Trstu se nezadovoljstvo slovenskih nižjih uslužbencev, kurjačev, kovačev, delavcev, zlasti še članov Jugoslovanske strokovne zveze, čimdalje bolj širi.

Kot definitivni strojevodje so glasom zadnjega uradnega železniškega lista nastavljeni bivši kurjači, ki niti dve leti niso v službi, dočim so dosledno preterirani kurjači slovenske narodnosti, ki že nad dve leti zvesto služujejo.

Silno veliko trpe kovači slovenske narodnosti, zlasti člani Jugoslovanske strokovne zveze; predstavniki jih neopravičeno šikanirajo, zapostavljajo in brez vzroka odpuščajo od dela.

Podpisani si usojamo vprašati:

1. Ali je njega ekscelenci znano to kruto ravnanje predstojnikov železniške direkcije v Trstu z našimi ljudmi, in

2. ali je njega ekscelencija voljna vse ukreniti, da se delavstvu ne bo krivica godila.

Interpelacija radi polaganja strupa na lovu.

Poslanci Jaklič, Lovšin in Škulj so interpelirali deželnega predsednika zaradi škode, ki jo provzroča najemnik lova v Kočevski reki s polaganjem strupa.

Podpore za žužemberški okraj.

Poslanec Vehovec je interpeliral deželnega predsednika, zakaj ne dobe prebivalci v občinah Dvor, Žužemberk, Ajdovca in Dobriče potrebne podpore, dasi je bil v državnem zboru stavljen predlog za podporo.

Vodna preskrba v Beli Krajini.

Interpelacija poslancev Mihelčiča, Dermastie in Jarca na deželnega glavarja dr. Šusteršiča glede vodne preskrbe v Belokrajini.

Ker večinoma vse občine v Belokrajini trpijo na pomanjkanju vode, vprašajo podpisani:

1. V kakem stadiju je zadeva vodne preskrbe za Belokrajino?

2. Ali hoče gospod deželni glavar potrebno ukreniti, da se vodno vprašanje v Belokrajini čimprej reši?

Pl. Šuklje se je oglašil k formalnemu predlogu glede poslovnika. Sklicuje se na § 22. poslovnika in pritožuje, češ, da še noben nujen predlog narodno-napredne stranke ni prišel v razpravo in se jih zapostavlja za samostalnim predlogi.

Dež. glavar dr. Šusteršič odgovarja, da so prišli nujni predlogi v razpravo povrsti kot so bili vloženi. Protežiral pa bo danes manjšino in dovolil razpravo o nekaterih njenih predlogih.

Poslanec dr. Krek povdarja, da je že v svoječasi razpravi o poslovniku naglašal, naj bi se nujni predlogi obravnavali koncem vsake seje. Takrat so poslanci narodno-napredne stranke ugovarjali in sedaj je poslovnik tak, kakor so ga želeli.

Dež. glavar povdarja, da je dal sicer besedo obema predgovornikoma, da pa je bilo to proti poslovniku, ker ima poslanec o poslovniku samo tedaj besedo, ako stavi predlog v formalnem oziru. (Smeh.)

Nato so se odkazala razna poročila dež. odbora odsekom.

Dovolitve za pobiranje nad 100% doklad.

Deželni odbor je predložil poročilo za deželni zbor, da naj se dovoli pobirati 120% na doklada za l. 1914. občini Ustje, 142% na doklada občini Hrenovice, občini Vrabče, da sme pobirati po občini Veliko Polje 152%, po davčni občini Griže pa 122%, občini Stari Trg pri Ložu se dovoli, da pobira po davčnih občinah Gorenje Jezero in Lipšen 103%, občina Sv. Križ pri Svibnjem naj sme pobirati v davčni občini Sv. Jurij 106%, v občini Svibnje pa 172%, občini Jablanica, da sme pobirati v davčni občini Jasen 159%, v davčni občini Vrbovo 134%, v vasi Kutezevo 248%, v ostali davčni občini Trpčane (Kutezevo) 178% in v vasi Vrbica 119%; občini Planina se dovoli 123%; občini Košana se dovoli, da sme pobirati od interesentov napajališča v vasi Vovče za napajališče, za občinske in šolske in druge potrebščine 102%, od interesentov vodovoda v vaseh Gor. in D. Košana pa za vodovod in druge potrebščine 117%; občini Polšnik se dovoli pobirati v davčnih občinah Košica in Sv. Mihael v Gobi 104%, v davčni občini Polšnik pa 124%; občini Adlešiči po davčni občini 155%, po davčni občini Bojanci pa 122%, občini Čelje 184%, občini Šmihel pri Postojni po davčni občini Kal izvzemši udeležencev vodovoda 107%, od udeležencev vodovoda te davčne občine 218%, od udeležencev vodovoda v davčni občini Stara-sušica pa 159% doklado na vse direktne davke. Nad 100% doklade se dovoli pobirati tudi občinam Lože, Cephje, Trnovo, Dolenja Podgora, Bukovje, Šmihel pri Postojni in občini Postojna.

Deželni odbor je predložil zbornici poročilo o ustanovitvi samostojne občine Mooswald in predlaga, da se iz mestne občine Kočevje izločijo gotove stavbne parcele, iz katerih se ustanovi nova krajevna občina.

Deželni odbor je zbornici predložil poročilo o dovolitvi nad 20% doklad nekaterim cestnim okrajem za l. 1914. ter predlaga, naj deželni zbor pooblasti deželni odbor, da sme cestnim okrajnim odborom, kateri dokažejo, da z 20% doklado k direktnim davkom leta 1914. ne morejo izhajati, dovoliti potrebno višjo doklado vendar ne nad 30 odstotkov. Dalje je deželni odbor predložil poročilo o odpisu davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin v posebnih ozira vrednih slučajih ter v imenu deželnega odbora predlaga, da se deželni odbor pooblasti, da sme v izrednih slučajih po zaslišanju dotičnega občinskega odbora in vpošteva dane razmere, izjemoma popolnoma ali deloma odpisati predpisano davščino od prirastka na vrednosti glede one polovice, ki odpade od te davščine na deželni zaklad.

V zadevi adjuta sekundarijev deželne bolnice predlaga deželni odbor, da adjutum sekundarijev brez razlike določi na letnih 2800 K, kakor je bilo prvotno po sklepu deželnega zbora z dne 16. januarja 1909 ustanovljeno. Se odkaze odseku.

Deželni odbor je predložil poročilo o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin v letih 1912. in 1913. Davščine je bilo predpisane 55.650 K 96 h, vsled rekurzov pa odpisane 6062 K 53 h ter vplačane 20.730 K 21 h, je 26.792 K 74 h, zastanek je torej znašal 28.858 K 228 h. V tem zastanku je obsežen znesek 1278 K 30 h, glede katerega je podaljšal plačilni rok, znesek 11.642 K 18 h, glede katerega še ni zapadel plačilni rok, znesek 8504 K 25 h, ki je še v eksekuciji, in znesek 7433 K 49 h, glede katerega se izvršba še ni uvedla. Predlaga: Visoki deželni zbor blagovoli vzeti to poročilo na znanje in je odobriti.

Vsa ta poročila so se odkazala odsekom.

NAČRT ŠOLSKEGA ZAKONA IN SLUŽBENI PREJEMKI UČITELJSTVA.

Deželni odbor je predložil danes dež. zboru načrt novega šolskega zakona, ki obsega 190 paragrafov in obsega poglavja: šolsko nadzorstvo (krajni šolski svet, okr. šolski svet, deželni šolski svet). Ustanavljanje in vzdrževanje javnih ljudskih šol, šolska dolžnost, pouk, obisk, stroški, nastavljanje učnega osebja, službeni prejemki, plačevanje verouka, disciplinarno postopanje, upokojevitve, preskrba ostalih.

Glede službenih prejemkov posnema: Letne plače so razdeljene v tri razrede: I. 2000 K, II. 1700 K, III. 1400 K, provizorični učitelji 800 K. — Napredovanje iz III. razreda, ko postane učitelj definitiven, v II. razred se izvrši po 10 letih, v I. razred po 15 letih, dosluženi v II. razredu.

Definitivno učiteljstvo ima ob 30. službenega leta pravico do službenih starostnih doklad v kvinkvenjah, ki so pri učnem osebju meščanskih šol odmerjene vsaka z 10 vsakovrstne letne plače, pri učnem osebju ostalih ljudskih šol brez ozira na letno plačo vsaka s 150 K.

Vsak voditelj ima pravico do stanovanja, če ga ne more dobiti, prejema stanarino, ki znaša pri ravnateljih meščanskih šol in voditeljih ljudskih šol v Ljubljani 700 K, sicer pa 550 — 350 K. Stalno nameščenim učnim osebam na ljudskih šolah v Ljubljani pa pristojta tudi brez ozira na plačilni razred 500 K stanarine.

Vsak definitivni učitelj, ki ima šolsko vodstvo, dobiva letno opravilno doklado, ki znaša pri eno-, dvo- ali trirazrednih ljudskih šolah 200 K, pri štiri- in petrazrednih 300 K, pri nad petrazrednih in meščanskih šolah 400 K. Opravilna doklada se vstete v pokojnino, stanarina ne.

Učitelji za neobvezne učne stroke in učiteljice za ročna dela dobivajo stalno nagrado za vsako tedensko učno uro letno 50 kron.

Za pouk na ekskurendnih šolah se dobiva nagrada, in sicer na leto pri razdalji 5 km 500 K, 6 km 600 K, 7 km 700 K, 8 km 800 kron.

Pri tem določa § 124.: Vse na kaki javni ljudski šoli začasno ali stalno nameščene učne osebe se imajo zdrževati vsakega postranskega opravila, ki nasprotuje dostojnosti in časti njih stanu ali ki zahteva časa v kvar natančnemu izpolnjevanju njih poklica ali ki provzročuje pristranost v službovanju.

Glede veroučiteljev se določa, da se s stalnimi prejemki nameste tedaj, kadar znaša čas njihovega pouka najmanj 20 ur na teden. Službeni prejemki teh so enaki onim učiteljem, le da pridejo takoj v drugi plačilni razred. — Tisti posebni veroučitelji pa, ki dobe samo nagrade, dobivajo 60 K na leto za vsako tedensko učno uro, dušni pastirji, ki poučujejo verouk, pa 50 K na leto za tedensko učno uro. Z nagradami plačane verske ure se prisodijo dušnim pastirjem le, če opravljajo verouk, ki ga morajo brezplačno prevzeti na javni ljudski šoli, po pet urah na teden. Vsaka ura nad to mero se nagradi. Potnina je le tedaj obvezna, ako stanuje veroučitelj v deželi in razdalja njegovega stanovišča od dotične šole ne znaša nad 10 km. Drugače se sme potnina dovoliti samo, če pritrdi deželni odbor pozivu dotičnega veroučitelja.

Glede pokojnine: Vštevana letna plača je tista, ki jo je učna oseba neposredno pred vpokojitvijo prejela. Službene starostne in opravilne doklade je šteti za dele te letne plače. Pred desetimi službenimi leti se izplača odpravnina. Učne osebe imajo pravico do pokojnine, ki znaša po nepretrgoma prebitih 10 službenih letih 40 odstotkov in za vsako nadalnje leto 2 odstotka zadnjih vštvenih prejemkov, tako da po 40 letih dobi učna oseba kot pokojnino celo plačo. Normalna pokojnina ne sme biti nižja kot 800 K. Važen je § 163., ki določa: Če se vpokojena učiteljica omoži, premine vsaka pravica do pokojnine in se ji takoj ustavi vsi dotični prejemki. Ta določba ne velja za učiteljice, ki so bile vpokojene pred 1. januarjem 1914. leta.

Sicer pa so učiteljice glede vsega, tudi glede plač in pokojnin, z učitelji enake!

Glede vdov in sirot: Če je umrl učitelj že dovršil deseto vštveno službeno leto, pristoji vdovi pokojnina, ki jo je odmeriti s 40 odstotki zadnjih vštvenih aktivitetnih prejemkov njegovih. Normalna pokojnina ne sme znašati manj nego 800 K; če ni dovršil desetega službenega leta, dobi vdova odpravnino. Vzgojina za vsakega otroka znaša petino materine pokojnine, vsota vseh prispevkov za vzgojo pa ne sme presegati zneska pokojnine. Mine pa vzgojina z dovršenim 20 letom, v gotovih slučajih s 24.

Z ozirom na poročilo dež. odbora o načrtu zakona o ljudskem šolstvu na Kranjskem se izvoli na predlog posl. dr. Lampeta poseben šolski odsek 10 članov: grof Margheri, Reiser, Škulj, dr. Zajc, Gangl, Eger, Lavrenčič Iv., Perharc, dr. Pegan, Dimnik.

Nato se je seja prekinila za 5 minut, da se je odsek konstituiral.

Za predsednika šolskega odbora je bil izvoljen dr. Zajc, za podpredsednika grof Margheri in za zapisnikarja posl. Škulj.

UREDBA DEŽELNIH FINANC.

Deželni odbor je predložil danes deželnemu zboru poročilo o **deželnem proračunu za leto 1914.**, ki se glasi:

Visoki deželni zbor!

Deželni odbor predlaga v ustavno obravnavanje deželni proračun za leto 1914, z nastopnimi predlogi:

Visoki deželni zbor skleni:

I. Deželni proračun za leto 1914. se odobri s potrebščino 7.879.167 K, s pokritjem 3.702.528 K, torej s primanjkljajem 4.176.639 K.

II. V pokritje primanjkljaja 4.176.639 K je pobirati leta 1914.:

1. pričenški s 1. marcem 1914 **145 odstotno doklado na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa**, všteti 20odstotno izredno državno doklado, ki se pobira z državno užitnino od teh predmetov v za užitnino zaprtem mestu Ljubljana;

2. samostojno deželno naklado od porabljenega piva po 4 K od hektolitra, toda s to omejitvijo, da ima odpasti pobiranje deželne doklade na pivo za oni del leta 1914., za katerega bi bil deeli Kranjski ne glede na odkazovanja, ki se podelijo v zmislu zakona z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 14, oziroma v zmislu na mesto tega zakona stopivših zakonov, iz državnih sredstev odkazan znesek, ki je pri primerprirnem proračunu za letni znesek enak čistemu dobičku, ki ga je imela dežela Kranjska v neposredno pretečenem letu pri deželni nakladi na pivo;

3. doklado na vse neposredne državne davke, izvzemši osebni dohodninski davek in pridobninski davek krošnjarjev, in sicer:

- a) v izmeri 55 odstotkov realnih davkov;
- b) v izmeri 55 odstotkov glede splošne pridobnine, plačane po davčnih zavezancih četrtega razreda;
- c) v izmeri 75 odstotkov glede vseh ostalih davkov.

III. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi sklep pod II. Najvišje pritrjenje. V formalnem oziru se predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli izročiti to predložen finančnemu odseku v pretres in poročanje.

Glede zvišanja doklad vidimo iz načrta, ki ga je deželni odbor predložil, da hoče deželni zastop predvsem varovati kmeta in malega obrtnika, težja bremena pa nalaga gospodskim stanovan in kapitalistom. To je nekaj čisto novega, kar se dosedaj še v nobeni deželi ni uveljavilo. Le po dolgotrajnih obravnavah je deželni glavar dr. Šusteršič od finančnega ministra dobil zagotovilo, da bo tak zakon predložil cesarju v sankcijo.

Z novim cestnim zakonom so se razbremenili kmečki okraji in zato so cestne doklade na deželi padle. Vsled tega se mora zvišati deželna doklada, in sicer pride tukaj na zemljiški, hišnorazredni in hišnonajemninski davek 15 odstotkov, in k tem se privzame tudi najnižja (to je 4.) stopinja splošne pridobnine. To je tista cestna doklada, katero je deželni odbor napovedal kot potrebno že takrat, ko je prišel s predlogom novega cestnega zakona in prevzel večino bremen za cestno gospodarstvo na deželni zaklad. Sedaj pa je treba pokriti ogromne stroške za šolstvo, za bolnišnice, za hiralstvo, razne dobrodelne namene itd. Zato pa predlaga deželni odbor **35odstotno zvišanje deželne doklade na osebne davke brez splošne pridobnine 4. razreda. Teh 35 odstotkov bi se torej naložilo na splošno pridobnino javnih podjetij, na rentnino in plačarino.**

Sedaj pa pride vprašanje, kako urediti doklade na **užitninske davke**. Doklade na užitnino se morajo na vsak način zvišati, ker bi se sicer moral pritegniti zemljiški davek, česar ravno deželni zastop noče. Zvišati se pa mora pri **davku na vino** doklada samo na ta način, da se izvrši zvišanje po **plačilnih in točilnih enotah**. Plačilna enota je danes še vedno krajcar, ker nihče ne plačuje z vinarjem, točilna pa četrt litra vina. Zaradi tega ni mogoče urediti doklade drugače, **kakor da se pri četrt litru vina zviša za en krajcar**. Če bi se doklada zaračunala drugače, potem bi ali potrebna doklada ne prišla v deželno blagajno, ampak ostala gostilničarju, ali pa bi se zvišala cena za četrt litra vina za 2 krajcarja. Torej en krajcar na četrt litra vina!

Deželni odbor je pa tudi varoval našega vinogradnika in zato nikakor ni hotel sprejeti v deželni finančni načrt splošnega davka na vino, proti kateremu se S. L. S. sedaj s tako silo bori na Goriskem. Samimvo je, da je v seji deželnega odbora zastopnik narodno-napredne stranke dr. Triller izrekel željo, da naj bi se mesto doklade na užitnino vpeljal splošni vinski davek tudi na privatno vino. Dr. Lampe je izjavil, da tega nikakor ne stori.

Pri mesu je povisek tako malenkosten, da ne igra prav nobene vloge, kajti ako se sorazmerno zviša doklada na užitnino na meso tako kakor pri vinu (po isti številki

odstotka), potem se podraži **kilogram mesa pri močnem volu za 1 vinar, pri slabšem volu za 1½ vinarja**. Iz tega naslova torej mesarji ne bodo imeli prav nobenega vzroka zaradi nove ureditve deželne užitninske doklade zvišati cene mesu, kajti izpremembe mesnih cen, kakor nas skušnja uči, se gibljejo vedno v veliko večji meri, kakor bi jo pa moglo povzročiti tako malenkostno zvišanje, kakor ga deželni odbor predlaga.

To je v glavnih potezih, kar predlaga deželni odbor. S tem se pa tudi dobi toliko dohodkov, da je deželno gospodarstvo v popolnem ravnotežju ne samo za sedaj, ampak za dolgo vrsto let, ako se bo gibal deželno gospodarstvo v tem okviru, kakršnen mu je sedaj začrtan.

Naj navedemo še nekaj zanimivih števil iz proračuna:

Stroški za zdravstvo in dobrodelstvo znašajo v deželnem proračunu za l. 1914. 1.388.108 K.

Stroški za pouk, umetnost, znanost in omiko so proračunjeni na 2.724.769 K.

Za zboljšanje učiteljskih plač je določenih 500.000 K.

Stroški za deželno kulturo so proračunjeni na 6.480.063 K.

Stroški za pospeševanje trgovine in obrti so proračunjeni na 103.320 K.

Stroški za občila, ceste itd. 633.032 K. Za javno varnost je proračunjeno 317.300 K. za vojaštvo 16.820 K, deželno zastopstvo in splošna deželna uprava velja 553.676 K, pokojnine, provizije itd. 134.233 K, javna varnost 317.300 K.

Proračun izkazuje lastnega pokritja 1.607.528 K, državnega prispevka 2.050.000 kron (državni prispevek iz dohodkov državnih osebnih davkov 300.000 K, državni prispevek iz dohodkov državnega davka na žganje 1.750.000 K), delež davščine od prirastka vrednosti znaša 4500 K, torej kakor zgoraj skupno pokritje omenjeno 3 milijone 702.528 K. Po pokritju primanjkljaja, ki znaša 4.176.639 K, s 145odstotno doklado na državno užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa, z donosom 1.240.000 K, s samostojno deželno naklado od porabljenega piva po 4 K od hektolitra, z donosom 520.000 K, s 55odstotno odnosno 75odstotno doklado na neposredne državne davke, izvzemši osebni dohodninski davek in pridobninski davek krošnjarjev, z donosom 12.420.000 K, torej skupno 4 milijone 180.000 K, znaša presežek 3361 K.

Proračun je bil odkazan finančnemu odseku.

POROČILO ODSEKA ZA VOLIVNO REFORMO.

Dr. Pečan poroča v imenu odseka za **preosnovo deželnega reda in deželnozbornskega volilnega reda**. — O preosnovi se je razpravljalo v treh sejah, ne da bi prišlo do soglasja, ki je potrebno za tozadevni zakonski načrt v zmislu ustavnih določb. Predlaga se: Visoka zbornica vzemi to poročilo na znanje.

Pri debati je poslanec Gangl povdarjal, da so bile razprave v odseku stvarne in zanimive, in pravi, da je bila narodnonapredna stranka popustljiva, kolikor je bilo mogoče z ozirom na korist njenih volilcev in na njeno čast. Zastopnika narodnonapredne stranke sta hotela v odseku predvsem uveljaviti načela stranke.

Dokler ne bo splošne in enake volivne pravice za deželni zbor, bomo izkušali pogonati vse kranjsko prebivalstvo v boj. Narodnonapredna stranka je priznala S. L. S. pravico, da uredi po svoji volji svoje kmečke okraje, a zahtevala je, naj se tudi njej prizna enaka pravica za njene okraje. Narodnonapredna stranka je zase zahtevala, ako se pomnože kmečki mandati, en mandat za industrijalne kraje, pri katerem bi prišlo zlasti delavstvo do besede. Narodnonapredna stranka je bila tudi toliko popustljiva, da je zahtevala glede vebacitelskega paragrafa, naj se omili ta paragraf vsaj v toliko, da se sme izključiti poslanca od seje, ako glasujejo za to vsaj štirje člani disciplinarnega odseka. Prepričan je, da more dobiti kranjski deželni zbor stalno lice šele tedaj, ko bo izvoljen na podlagi splošnosti in enakosti po proporcionalnem sistemu. Pravi, da ne more biti govora o interesnem zastopstvu v sedanjih zbornici, ker ni zastopano delavstvo in je v splošni skupini dobila liberalna stranka samo 1 mandat, S. L. S. pa 10 mandatov. Ako pravi vlada, da ne more dovoliti splošne in enake volivne pravice za dež. zbor, je to dvomljivo, kajti ako bi se zbornica resno zavzela za to, bi gotovo vlada morala odnehati. Govornik se sklicuje na to, kako se je uvedla splošna in enaka volivna reforma v državnem zboru. (Ribnikar: Saj je izgovorjanje na vlado popolnoma prazno. — Smeh.) Končno smo dolžni zavzemati se za splošno in enako volivno pravico za deželni zbor, ker zahteva to čast obeh slovenskih strank, ki imate v programu splošno in enako volivno pravico za vse zastope. Z ozirom na § 38. je pa vsaka volivna reforma nemogoča, ako zapuste veleposestniki zbornico. Če je pa slovenskim strankam od tega, da se izpelje vsaj za slovenske okraje splošna in enaka volivna pravica, bi se gotovo

temu veleposestniki ne upirali, ako bi se jim pustili dosedanj privilegiji. (Barbo: Mi smo tudi proti temu. — Lampe: No, ali slišite?) Pa vsaj poizkusiti bi bilo dobro. Prej ne bodo mirne razmere v deželi, dokler se ne uveljavi splošna in enaka volivna pravica. Predlaga: Deželni zbor se izreka za splošno in enako volivno pravico za deželni zbor na proporcionalnem sistemu. — Deželnemu odboru se naroča, naj izdela za prihodnje zasedanje načrt zakona na ta način, da bi se za slovenske mandate uveljavila splošna in enaka volivna pravica, a veleposestnikom ohranili njihovi privilegiji.

Dr. Lampe poudarja, da se je odsek za volivno reformo temeljito razgovarjal o načelih, pri katerih uveljavljanju bi mogle vse stranke sodelovati. V odseku je bil prvi zastopnik S. L. S., ki je sprožil vprašanje o splošni in enaki volivni pravici. Mi nismo prišli v odsek, da bi javnost slepili, ampak da bi delali. Mi nismo prišli skupaj, da bi govorili o nemogočih stvareh. Zastopnik veleposestva je pa izjavil, da isto ne pripusti splošne in enake volivne pravice v nobeni kuriji. Nato se je tudi vlada izjavila proti splošni in enaki volivni pravici. Nato pa pride Gangl in pravi, da bi se dala vlada in veleposestniki pregovoriti. Mi nismo prišli zato semkaj, da bi govorili skozi okno, ampak da bi kaj koristnega storili za ljudstvo. (Odobrava.) Ako hočemo priti res do volivne reforme, potem ne smemo pustiti samo Gangla govoriti, ampak treba je tudi kaj v dejanju pokazati. Do narodnonapredne stranke ne morem imeti zaupanja, kajti ona pride s predlogom splošne in enake volivne pravice, ko je uvedba nemogoča. To se je pokazalo zlasti pri uvedbi splošne in enake volivne pravice za državni zbor. (Ribnikar: O, mi smo bili tudi takrat zanj. — Smeh. — Dr. Zajec: Dr. Tavčar se vam smeje! — Ribnikar: Jaz sem bil zanj!) Pa takrat še niste imeli vpliva na javnost. (Smeh.)

Končno izjavi, da S. L. S. ne bo glasovala za noben predlog narodnonapredne stranke, ker ga ne smatra za resnega.

Poročevalec dr. Pečan pravi, da liberalci nočejo preskrbeti zastopstvo delavstva v zbornici, ampak spraviti socialnega demokrata v zbornico z uvedbo samostojnega industrialnega okraja. (Dr. Ravnihar: Saj to je vseeno!) To ni vseeno, to gre na naš račun. Ako hočete socialnega demokrata, izvolite ga v Ljubljani namesto Turka v splošni kuriji. Izrekam se tudi proti resoluciji poslanca Gangla.

Nato je bil odsekov predlog sprejet in Ganglov predlog odklonjen.

POROČILO VERIFIKACIJSKEGA ODSEKA.

Poročevalec dr. Pečan predlaga, naj se sprejmejo znani predlogi deželnega odbora in verifikacijskega odseka. (O teh predlogih smo v »Slovenec« že poročali.)

Pri debati zavzema dr. Ravnikar glede volitev v mestih in trgih znano stališče liberalne stranke. Pravi, da zakon nikjer ne govori o krajevnih občinah, ampak samo o mestih in trgih. Glede veleposestva omenja tekem svojega govora, da je princip veleposetva še tako trden, da stoji vlada tako trdno na tem interesnem zastopstvu, da so se o b t e m izjalovili vsi poizkusi volivne reforme in splošne in enake volivne pravice. (Klici: Čujmo!) Deželni zbor se je o tem vprašanju interesnega zastopstva že tudi sam večkrat izrekel in celih 50 let smo čakali, da je prišel deželni zbor na drugo interpretacijo deželnega volivnega zakona. Vi ste mojstri v friziranju zakona, kakor krščanski socialci na Dunaju. (Jarc: Vi ste pa svoje prepričanje frizirali. — Dr. Zajec: Nova doba!) V skupini dolenjskih mest, kakor tudi notranjskih mest in trgov se je vedno tako volilo, kot dosedaj in je praksa sama uveljavila smer zakona. Ako vlada sama ne interpretira tako zakon, kakor večina, je to že dokaz, da večina ne tolmači zakona pravilno. Zagovarjati na eni strani izvolitev poslanca Škulja, razveljaviti pa naša dva mandata, je med obojim velik kontrast. Glede reklamacijskega postopanja v okraju Kranj—Škofja Loka pravi, da ni bilo nobenega ugovora in razsodba državnega sodišča izključuje neverificiranje mandata, ako se ni uporabila pri reklamacijskem postopanju pravica ugovora. Zahteva po razveljavljanju mandata tudi ni izšla iz ljudske volje, ampak iz skupine ljudi, ki vodi ljudstvo. Hočemo sodelovati v zbornici kot resna stranka. Naše nasprotstvo med vami in nami je naravno in načelno. Toda ker hočemo koristiti narodu, smo pokazali dovolj lojalnosti za sodelovanje.

Dr. Ravnihar trdi, da želi narodnonapredna stranka sodelovati v deželni zbornici, da pa je deželni glavar v svojem nastopnem govoru odklanjal to sodelovanje. (Deželni glavar zvoni: To ni res! Dam govorniku ukor.) Dr. Ravnihar ponavlja to očitjanje. (Deželni glavar pravi, da bo vzel govorniku besedo, ako bo ponavljal to neresnico.) Dr. Ravnihar pravi, da bo liberalna stranka izpremenila svojo

taktiko, ako se njenega sodelovanja ne mara: Brutalizirati se ne damo!

Ako se pa odklanja naše sodelovanje, potem poudarjam, da izpremenimo taktiko, ker se brutalizirati ne damo. Naše moči so narasle. (Klici: Ali s Kamilo? — Veselost.) Nastopali ste proti našim organizacijam, a s tem ste jih le poživili. Boj na nož se ni obnesel (Klici: Vaš boj proti »Marijinim družbam«! Marinarice! Ta psovka je Vaša kultura! — Dr. Lampe: »Nova Doba« in uredništvo »Slovenskega Naroda«), naše delo se je organiziralo in sistemiziralo. Vi sedaj delate to, kar smo mi pred 40 leti, ustanovili ste Orle. (Klici: Kdo pa je sodeloval pri čitalnicah, kdo je metal vun na še somišljenike?) Velikopoteznost vaše gospodarske politike je napovedala konkurz. (Jaklič: Vi pa pri »Glavni« in pri »Kočevski«.) Mi se ne bojimo ničesar, najmanj pa vas, ker je zmagoslavni pohod S. L. S. postal le neznamen dogodek. (Smeh pri večini.) Ljudstvo gre za nami. (Veselost. — Dr. Zajec: Nemci! Pammer!) Obrača se na dr. Lampe, ki je govoril o germanizaciji na Koroskem. (Jarc: Kako ste pa pisali? — Dr. Lampe: Grdo ste pisali!) Velik del krivde nosite na germanizaciji vi. (Jarc: Kdo je zapustil velikovsko šolo? — Kdo je zapustil Ciril in Metodovo? — Klici: Vaši intrigantje so provzročili razkol, duhovščino ste vun vrgli! Kaj ste ste storili za Koroško? Mi delamo, vi vpijete! — Dr. Zajec: Cesarja Avgusta ulico v Ljubljani ste prodali Nemcem. Veselost.) Velika doba je našla male ljudi. (Dr. Lampe: Pri vas!) Kaj bodo rekli naši ljudje na meji, da se v edinem parlamentu grizemo. (Klici: Vaše podlo časopisje je vsega vzrok!) Apelira na dostojnost. (Klici: Vi, odgovorni urednik »Slovenskega Naroda«, imate zadnjo pravico na tak apel.)

Glede poslanca dr. Gregoriča čaka mo razsodbe državnega sodišča.

Predlaga: Potrditev izvolitve poslanca Mazeleteta in Lavrenčiča se verificira, dr. Gregoriča naj se odloži do rešitve od strani državnega sodišča, izvolitev dr. Trillerja naj se verificira.

Deželni predsednik baron Schwarz obširno utemeljuje stališče vlade in pravi, da sta oba pravna nazora, ali naj volijo samo mesta ali cele krajevne občine, mogoča. Dosedanja praksa pa je tolmačila zakon tako, da so volili samo mesta in trgi.

Poslanec Lavrenčič se oglašja k poročilu deželnega odbora, da je bilo v okraju notranjskih mest 116 glasovnic zaznamovanih. Nastopiti mora proti sumničanju, da se je to govorilo pod njegovo patronanco. Govornik je bil predsednik volilne komisije v Postojni in zato ne more pustiti suma na sebi. Zagovarja razne zaznamovane glasovnice ko — pripustne. Govornik pravi, da so bile v Zagorju oddane tri glasovnice več kot je bilo volilcev. (Klici: To so bile zopet liberalne glasovnice. V Ljubljani se je pri šestju glasovnic že opetovano konstatiralo.) Navaja nekaj slučajev na deželi, češ da niso bila povsod pravilno pisana imena. (Klici: Kaj pa v Kranju, to povejte!) Pravi, da se v volilnem boju marsikaj greši. (Klici: Grdo ste delali! Dr. Zajec: Še Suki je pomagali!) Pravi, da sodbo o tem, kako bo glasovanje o predlogu verifikacijskega odseka, prepušča javnosti. S tem končava. »Sijajnemu« govorniku narodno - napredne stranke častitata odvetnika dr. Novak in dr. Ravnihar.

Dr. Triller pravi, da je imel predlog verifikacijskega odseka namen, da bi pod njegovim pritiskom sklenila zbornica še bolj neugodno volilno reformo za liberalno stranko. Leta 1908. smo z najboljso voljo dosegli najmizernejši odsek. Ako smo postali previdni in nismo hoteli skleniti nove reforme v 24. urah, se nam ne more šteti v zlo. Če bodeta morala dva poslanca narodno - napredne stranke danes oditi iz zbornice, bodete s tem kaznovali narodno - napredno stranko, ker ni hotela skleniti zase škodljivo volilno reformo. Kar se pa tiče razveljavljanja mandata, se ne gre za konflikt med dvema političnima strankama, ampak za konflikt med deželnim odborom in deželno vlado, pri katerem naj bi plačala račun narodno - napredna stranka. Upa, da se ne bo vdala vlada tudi kakemu sklepu večine deželnega zbora.

Grof Barbo pravi, da stoji na stališču deželne vlade, oziroma njene razsodbe in razsodbe državnega sodišča. Pravi, da bo veleposestvo glasovalo za dr. Ravniharjev predlog, samo v zadevi dr. Trillerja bodo glasovali za predlog odseka, ker odsek predlaga, da se še rekvirirajo akti.

Dr. Lampe pravi, da so nekateri gospodje vlekli v debato stvari, ki ne spadajo zraven, kar je le stvari škodovalo. Slab argument je, ako se pride z osebnimi napadi na stranko. Deželni predsednik je branil zastopanje vlade in edino, na kar se opira, je interesno zastopstvo. Dr. Triller pa je v svojem

govoru dokazal, da je interesno zastopstvo nekaj, kar ne obstoja. Kar se tiče gospoda Lavrenčiča, pravim mu le, da to, kar se je zgodilo zadnjo noč pred volitvami v Postojni, dovolj označuje čistost volitev v Postojni. (Dr. Ravnihar: Dokaze!) Župan je zato tukaj, da varuje dostojnost in varnost ljudi, ako tudi je kandidat. Dr. Ravnihar nam je očital, da smo mi krivi germanizacije. Res pa je to, da so nam gospodje narodno - napredne stranke padli vedno za hrbet, kadar smo se zavzeli za narodne pravice. (Burno pritrdjevanje.) Ali more govoriti človek, pod čegar zaščito so se vršili za časa volitev nesramni in zlobni napadi na dr. Kreka? (Burni medklci: Fui! — Skandal! Sramota!) Ali ni to sramota, ali se ti ljudje ne sramujejo podlosti, ki so jo vršili? (Dr. Zajec: Šuklje! Šuklje! — Klic: Koncentriran zaplotnik, pokličite še druge v dvorano!) Ko slušamo ustvarjati podjetja, ki naj bi služila v korist deželi, ali niso vstali v vaši stranki izdajalski ljudje, ki so se obnašali kot da bi bili plačani od konkurentov. (Klici: Plačane duše! Fui!) Kako se upa govoriti odgovorni uradnik listov, ki ima na vesti toliko laži, ki nima niti toliko poguma, da bi priobčil uradne popravke. (Skandal! Sramota!) Vi ste izzvali, dobili ste premalo, toda bo še prilika, ko se vam bo vaša zloba poplačala. Ni od naše strani nobeno strankarsko niti osebno sovražstvo, to kar hočemo skleniti, je le, da hočemo izreči pravno mnenje o tej stvari.

Nato se je oglašil še poslanec Lavrenčič, ki je odgovarjal zaradi dogodkov v Postojni pred volitvami in seveda pral postojnske liberalce v vsi h navščini.

Poročevalec dr. Pegan pravi, da gospodje juristi prav dobro vedo, kaj je državno sodišče. Govornik pobija stališče, da bi bilo edino merodajno državno sodišče, v katerem so penzionirani politiki in drugi. (Dr. Ravnihar: Juristi!) Jaz moram odločno odrekati, da bi imeli samo juristi edino pravo pravno naziranje, dostikrat ima priprost kmet bolj razvit pravni čut kot kak jurist.

Zatrjevalo se je, da bodo mesta izgubila mestni značaj, ako bodo z njimi volile krajevne občine. Zakaj pa ni sivočasno narodno - napredna stranka, ko je imela moč, izpremenila deželni volilni red. Neumestno je tudi sklicevati se na prakso, ako se je v mestu Kamniku izvajala enkrat tako, drugič drugače. Dr. Ravnihar je grozil, da bo liberalne potrpežljivosti konec, ako se ne verificira njihova mandata, toda tudi naše potrpežljivosti je konec, zato glasujemo za odsekov predlog.

Nato se glasuje o odsekovih predlogih, ki so se vsi sprejeli. Odklonil se je predlog dr. Ravniharja, naj se izvolitev dr. Gregoriča ne potrdi.

Zanimivo je, da so pri glasovanju o verifikaciji dr. Gregoričevega mandata glasovali Nemci z liberalci, kar priča, kako bi ta gospoda delala, če bi bila v večini in kako so odkritosrčne njene besede.

Ko se glasuje o razveljavljenju Mazelletovega in Lavrenčičevega mandata, začno klicati liberalci: »Fui!« Lavrenčič in Mazelle odideta iz dvorane. Liberalci ju sprejmi skozi vrata.

Sprejel se je odsekov predlog, da se potrditev poslanca dr. Trillerja odgodi.

POROČILA IMUNITETNEGA ODSEKA.

Kako se v Ljubljani volil za liberalne kandidate. — Zanimiva imunitetna zadeva poslanca Turka.

Poslanec Kobi poroča v imenu imunitetnega odseka:

Deželno sodišče zasleduje poslanca Josipa Turka radi zadnje deželnozbornske volitve. Pri prvi in pri ožji volitvi sta volila takrat pri Jos. Turku uslužbena delavca Franc Šusteršič in Martin Jaklič, ki nista bila volilna upravičenca. Volila sta z volilnima legitimacijama nekdanj pri Turku uslužbenih hlapcev Jakoba Gaber in Janeza Tekavca.

Poročevalec bere dalje uradno poročilo c. kr. policijskega agenta Franca Možine, ki se glasi:

»Dne 6. decembra t. l. je podpisani služboval v hotelu »Union« v dvorani, v kateri so se vršile deželnozbornske volitve, kar sem med tem opazil, da je prišel volit za deželni zbor Franc Šusteršič, delavec pri Josipu Turku na Radeckega cesti št. 3, rojen leta 1874. v Podrečje, občina Mavčiče, okraj Kranj; le-ta je volil z izkaznico od Jakoba Gaber, rojen leta 1885., v Podrečje, občina Mavčiče, okraj Kranj, sedaj delavec pri prodajalki premoga Ivani Treo, Cesta na Rudolfovo železnico št. 8, kateri je v kranjskem policijskem listu za leto 1913 zasledovan in bil že predkaznovan

v letu 1909. po §§ 171. in 460. k. z. na 4 mesece in zadnja kazen z dne 25. julija 1911 U VI št. 1196 po § 460. k. z. na 14 dni zapora.

Ker sem videl, da je Šusteršič volil, šel sem iz dvorane za njim ter opazil, da ga je od zunaj čakal na vogalu hotela »Union« na Miklošičevi cesti Josip Turk, deželnozbornski kandidat, stanujoč na Radeckega cesti št. 3 ter je vprašal Šusteršiča z besedami: »Je-li vas kdo noter kaj ustavljal ali vprašal?« Šusteršič mu je zelo tiho odgovoril, kaj, ne vem, le Turk mu je rekel, da je že dobro, kaj sta potem še govorila in kam sta odšla, ne vem. Ker nisem bil takrat zagotovljen, je-li prvi Šusteršič, ki je volil z izkaznico od Gabra, šel sem se drugi dan še bolj natančno k njemu na dom prepričati in ga takoj spoznal, da je bil isti, ki je mesto Gabra volil. Dalje je prišel isti dan meni dobro poznani Martin Lokanc, hlapec pri Jos. Turku na Radeckega cesti št. 3, kateri je mladoleten, rojen 1892. leta v Župeči vasi, občina Cerklje, okraj Krško, kateri je bil reklamiran, kdo in na kateri podlagi je njegova reklamacija rešena.

Dalje je prišel neki Turkov hlapec, meni po imenu nepoznan, na volišče z izkaznico Ivan Tekavc, rojen leta 1865. pristojen v Polšeče, okraj Postojna, bivši delavec pri Turku, ki se pa del časa neznano kje nahaja. Kako je prišel navedeni do izkaznice Ivana Tekavca, to bo vedel Turk in Lokanc, ker je omenjeni čas tudi isti volil kakor Lokanc.

Naj se dožene, kdo je prevzel za Gabra in Tekavca izkaznice, katere so bile dostavljene na Radeckega cesti št. 3 k Josipu Turku, ko se pa navedenca že skozi dalje časa ne nahajata pri Jos. Turku.

Sumi, da je Turk še več volilskih izkaznic prevzel za svoje hlapce, ki se pa že dalje časa pri njem več ne nahajajo.

Ljubljana, dne 12. dec. 1913.

Pri sodišču zaslišan je isti Franc Možina izpovedal soglasno svojemu uradnemu poročilu in je še pristavil:

»Ko je Šusteršič govoril na vogalu frančiškanske cerkve z Josipom Turk, bil sem komaj pet korakov oddaljen od njiju tako, da sem vsako besedo Josipa Turka, kateri je precej glasno govoril, natančno slišal in razumel. Jaz torej lahko z mirno vestjo pod prisego potrdim, da je Josip Turk izrazil Šusteršiču nasproti besede, navedene v mojem poročilu ter je vsako nespornost izpolnila popolnoma izključeno. Ker sem potem šel takoj naprej, ne vem, kaj da sta še govorila, ter torej ni izključeno, da je Josip Turk pozneje še izpraševal o njegovem delu na kolo-dvoru.

Drugi v poročilu navedeni hlapec, kateri je volil z izkaznico Ivana Tekavc, je identičen z danes povabljenim Martinom Jaklič.

Šusteršič in Jaklič pred volilno komisijo nista napovedala nobenih imen, marveč sta kar oddala svoje volilne papirje, in ko je volilni komisar klical ime Jakoba Gaber, je vzel Šusteršič izkaznico nazaj, in ko je komisar klical ime Ivana Tekavc, je pa vzel Jaklič izkaznico nazaj.

Ali so še drugi Turkovi hlapci takrat volili, pa ne vem, obstoji pa domnevanje, da je še več drugih Turkovih hlapcev volilo, kajti pri Turku je bilo precej hlapcev in delavcev, ki jih pri izstopu iz službe Turk na magistratu ni odglasil, vsled česar so se najbrže tudi še druge volilne izkaznice pomotoma dostavile Turku.

Dne 6. decembra 1913 so se vršile druge, to je ožje volitve, in sicer splošnega volilnega razreda za mesto Ljubljano. Prve volitve so se pa vršile dne 1. decembra 1913. Tudi takrat sem imel službo v »Unionu«, pač pa ne vem, ali sta Šusteršič in Jaklič tudi takrat volila.

Na policiji zaslišan je izpovedal Martin Jaklič tako-le:

»Bil sem za časa volitve za hlapca pri Turku. Volilno izkaznico in glasovnico sem dobil od Turkovega sina Rajkota. Rekel nam je, da moramo iti vsi volit, ako tudi konji cel dan v hlevu stojijo. Ali se je glasila izkaznica na moje ime ali ne, ne vem, ker je nisem bral. Turkov sin nam je med potom, ko smo šli na volišče, razdelil volilne izkaznice. Potem, ko smo volili, smo mu jih morali takoj zopet vrniti. Videli sem, da je Šusteršič govoril na cesti z Josipom Turkom. Šusteršič je pozneje pripovedoval, da ga je Turk vprašal, če smo šli vsi volit. Jaz prebivam v Ljubljani kakih osem mesecev. Prej sem delal na dolejnjski progi pri Šmihelu.

Poštnega potrdila, da sem prejel volilno izkaznico nisem podpisal in nisem vedel, ali imam volilno pravico ali ne.

Na sodišču pa tako-le:

»Meni je Rajko Turk pri obeh volitvah volilne papirje izročil z ukazom,

»naj jih oddam volilni komisiji ter meni sploh ni povedal, na katero ime da bom volil. Ker izkaznice tudi nisem bil čital, sploh ne vem, za katerega sem volil ter bi bil pred volilno komisijo na kako tozadevno vprašanje napovedal moje ime. Je-li Rajko Turk Šusteršiču povedal, na katero ime naj volim, mi pa ni znano ter tudi ne vem, na katera imena sta druga dva Turkova hlapca volila.

Ko sva Šusteršič in jaz po drugi volitvi zapustila Union, videli sem, ko je Šusteršič na vogalu frančiškanske cerkve govoril z gospodarjem Josipom Turkom. Ker sem bil pa precej oddaljen, nisem mogel slišati, kaj da sta govorila. Doma mi je povedal Šusteršič, da ga je gospodar vprašal, ali smo šli že vsi volit.

Ali imam volilno pravico, ne vem ter se sploh v volilnih zadevah ne spoznam, ker se dosedaj za volilne stvari sploh brigal nisem. Ko mi je bil gospodarjev sin izročil volilne papirje z ukazom, da moram iti volit, sem ubogal, nič hudega sluteč ter sem le mislil, da moram v resnici iti volit, ker mi to pravi gospodarjev sin.

Po pošti meni za volitev ni bilo nič dostavljenega ter tudi nisem podpisal nobenega poštnega potrdila.

Ostanem pri zagovoru, osobito pri tem, da je tudi pri ožjih volitvah meni izročil Rajko Turk izkaznice osebno ter je ukazal, naj gremo volit. Ko je pismo-noša prinesel volilne papirje, nisem bil zraven.

Takrat sem bil šest tednov v Turkovi službi ter je Rajko Turk gotovo vedel, kako se pišem.

Z Josipom Turkom pa niti preje niti pozneje ničesar nisem govoril, kar bi se tikalo volitev.

Franca Šusteršiča policija ni zaslišala, nego samo preiskovalni sodnik, kateremu je izpovedal:

»Ko so bile meseca decembra 1913 prve deželnozbornske volitve v Ljubljani, mislim, da je to bil neki ponedeljek, prišla sva jaz in Martin Jaklič, ki sva takrat še bila v službi pri Josipu Turku, opoldne domov, in ko sva ravno nameravala oditi h kosilu, je prišel v naglici gospodarjev sin Rajko Turk ter je nama dejal, da morava hitro iti volit ter je vsakemu izmed naju izročil neki kovert in glasovnico. Na katero ime se je glasila meni izročena izkaznica, ne vem, ker ne morem čitati, pač pa mi je Rajko Turk dejal, da bom volil za Jakoba Gaber in da tudi pred volilno komisijo naj napovem ime le tega. Katero ime da je Rajko Turk povedal Jakliču, pač nisem slišal. Jaklič in jaz sva nato odšla na volišče ter je naju Rajko Turk spremil do Uniona. Pred nama sta šla dva druga Turkova hlapca France Gregorinčič in Lovrenc N., katera sta tudi oddala v Unionu volilni komisiji glasovnici, ne vem pa, na katero ime sta volila ter tudi ne, kdo da je njima izkaznici in glasovnici izročil.

Pred volilno komisijo sva potem oddala najprvo Jaklič in potem jaz nama izročeni glasovnici ter sem jaz napovedal kot svoje ime Jakob Gaber; katero ime da je Jaklič napovedal, ne vem. Ko sva šla potem iz Uniona domov, sva morala doma po zahtevi Rajkota Turka izkaznici takoj zopet njemu izročiti. Tega dne gospodarja Josipa Turka med potjo iz Uniona nisem srečal.

Ko so bile potem kmalu druge volitve, mislim, da je to bilo neko soboto, je zopet opoldne prišel Rajko Turk k meni in Jakliču ter nama izročil volilne papirje s pozivom, naj greva volit. Rajko Turk mi je zopet dejal, da bom volil za Jakoba Gaber ter se je sploh vse tako vršilo, kakor prvokrat ter sta tudi pri drugih volitvah razen mene in Jakliča volila druga dva Turkova hlapca France Gregorinčič in Lovrenc N., pač pa tudi glede teh drugih volitev ne vem, v katerem imenu so Jaklič in imenovana dva hlapca volili. Ko sem po volitvi zapustil Union, sem srečal na vogalu frančiškanske cerkve gospodarja Josipa Turka, kateri me je vprašal, ali sem volil. Ko sem to potrdil, me je začel izpraševati o mojem delu na kolodvoru. Ni pa res, da bi me bil vprašal, je-li me je kdo pri volitvi kaj ustavljal ali vprašal. Domov prišedši sem moral izkaznico izročiti zopet Rajkotu Turku.

Jakoba Gabra poznam, ker je prej služil pri Turku, pač pa v časa volitev že približno en mesec ni bil več v Turkovi službi ter mi sploh ni bilo znano, kje da je takrat služil. Da je prepovedano voliti v tujem imenu, mi ni bilo znano, ker se dosedaj za volilne stvari sploh še nikdar nisem brigal ter do takrat sploh še nisem nikdar izvršil kako volilno pravico. Ker mi je gospodarjev sin ukazal, naj grem volit, sem ga ubogal ter si pri tem ničesar posebnega mislil nisem.

Poslanec Kobi konča svoje poročilo: C. kr. deželno sodišče v Ljubljani zahteva po svojem preiskovalnem sodniku izročitev poslanca Turka za kazensko zasledovanje zaradi pregreška zoper volilno postavo.

Imunitetni odsek predlaga:

Visoka zbornica skleni:

Zahtevi c. kr. deželnega sodišča se ustreže.

Večina sprejme predlog imunitetnega odseka.

Imunitetni odsek je predložil poročilo o zahtevi c. kr. okrajnega sodišča v Ljubljani za izročitev poslanca dr. Vladimira Ravniharja. C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani zahteva izročitev poslanca dr. Vladimira Ravniharja za kazensko zasledovanje radi prestopka po § 21. tisk. zakona. Imunitetni odsek predlaga: Visoka zbornica skleni: Zahtevi c. kr. okrajnega sodišča se ne ustreže.

Ker referenta dr. Novaka ni bilo navzoč, se je to poročilo odložilo.

Prihodnja seja se vrši v petek ob deseti uri dopoldne.

Dnevne novice.

+ Deželni glavar dr. Šusteršič pred cesarjem. Včeraj je sprejel cesar v avdienci v Schönbrunn kranjskega deželnega glavarja, ki je zaprosil za avdienco, da se najvdateje zahvali za zopetno imenovanje in predloži na stopnice prestola zagotovilo neomajne dinastične zvestobe dežele in deželnega zastopa. — Cesar je deželnega glavarja dr. Šusteršiča sprejel izredno milostno, izrekel, da ga je njegovo zopetno imenovanje zelo veselilo in da je uverjen, da bode kot deželni glavar mnogo koristnega storil. Cesar se je potem razgovarjal z dr. Šusteršičem dalj časa o kranjskih deželnih zadevah. Bil je cesar izredno čvrst in čil, tako da radostno lahko zabeležimo, da je naš častitljivi vladar popolnoma zdrav in krepak kljub visoki starosti skoraj 84 let.

+ Liberalna poštenost. Ko je liberalna stranka izvolila v odsek za volilno reformo Ribnikarja in Ravniharja, so se čuli takoj glasovi, da hoče liberalna stranka igrati hinavsko dvojno vlogo, vkljub temu, da je zatrdil dr. Tavčar, češ da je njegovi stranki resno za reformo. Pokazalo se je to tekom cele razprave, ko je hodil Ribnikar zase svojo demagoško pot kot navidezen zagovornik splošne in enake volilne pravice in proporca. Isto se je pa odkrilo tudi glede dr. Ravniharja, ki je zahteval v zadnji seji kot pogoj za reformo izpremembo določil o disciplinarnem odseku. Nad tem se je tudi reforma razbila, ker hoče S. L. S., ki nosi odgovornost za gospodarstvo v deželi, delaven deželni zbor. Danes so pa izjavili voditelji liberalne stranke, da tega klub liberalnih poslancev sploh ni sklenil. Dr. Ravnihar je s tem dokazal, da nima pojma niti o najpriljubljnejših pojmi parlamentarnih razprav in parlamentarne dostojnosti. To sta politična poštenjaka ta Ribnikar in dr. Ravnihar!

+ Avstrijski nemški patriotizem. Nemški listi poročajo, da bodo odstranili na Plebuču na Štajerskem spomenik, ki so ga postavili v spomin cesarju Francu I. in njegovi soprogi, ker hočejo na onem mestu postaviti Bismarckov spomenik. V tem činu se jasno kaže državo ohranjujoče mišljenje avstrijskih Nemcev.

— Otvoritev Belokranjske železnice. Kot dan za otvoritev je določen 1. maj t. l.

— 8. činovni razred za vojaške učitelje. Cesar je dovolil, da se tisti vojaški učitelji, ki imajo usposobljenostno izpričevalo za pouk na meščanskih šolah ali pa so si stekli posebni zaslug v svojem delovanju, pomaknejo v VIII. činovni razred.

— Pomiloščenje. Cesar je pomiloštil Novomeščanom dobro znanega, na devet let obsojenega Julijusa Premru.

— Nesreča v gozdu. 15letni posestnikov sin Ivan Kostrun iz Gorič pri Kranju je te dni napravljajl drva v gozdu, pri čemer mu je sekira izpodletela in si je presekala žilo vapestju. Izgubil je mnogo krvi predno so ga pripeljali v Kranj, kjer mu je bila podana prva zdravniška pomoč; nato so ga prepeljali v deželno bolnico v Ljubljano.

— Ranjen od maskare. V nedeljo popoldne ni bilo v Trstu živahno samo po ulicah, ampak tudi po kavarnah in gostilnah, katere so obiskovali neprenehoma razni popotniki, potujoči pevci, berači itd. Niso bili zadovoljni, če se jih je odkrivalo samo z majhno napitnico. Proti 11. uri zvečer se je spravila večja tolpa maskiranih pobalinov v restavracijo hotela Moncenisio, kjer je začela razbijati in hotela vdreti v prvo nadstropje v spalne sobe gostov. Z velikanskim trdom se je posrečilo portirju Ermancori Essente in upravitelju hotela Rudolfu Bosi jih s palico pregnati. Zlasti sta bila predrzna zadnja dva, katerih eden je dvakrat z nožem zabodel portirja. Tolpa je sicer ušla, a vendar se je posrečilo policiji dva izmed njih aretirati, portir pa je legel v posteljo.

— **Morilca Zaniera**, ki je ustrelil 12. t. m. inženirja Pichlerja v ladjedelnici pri Sv. Andreju, še vedno niso dobili. Domneva se, da se še vedno skriva v Trstu v kakem kotičku. Značilno je, da se Zanier ni nikdar dal fotografirati, zato je policiji iskanje tudi oteženo.

— **Za Lego Nazionale**. Ples, ki se je vršil v nedeljo zvečer v Piranu, je doprinesel laški šolski družbi 7000 K, oni v Splitu pa 10.000 K dobička.

— **Kurent na »balu«**. Kranjska gora. Preteklo nedeljo je bil ples v hotelu »Razor« v Kranjski gori. Najmenitnejša točka vsega večera je bilo klofutanje nekega dimnikarja in nekega uradnika. Kako je Kurent neki ta dva skupaj spravil? Ej, kurent je navihani in v predpustu marsikako nakuril!

— **Tudi jubilej**. Župnišče na Mirnu na Dolenjskem bo letos ravno 150 let staro. Leta 1764. je staro, nizko župnišče pogorelo in z njim vred vse stare knjige in pisma. Tedenjani mirnski župnik Jurij Likovic je v novo rojstno knjigo napisal ta-le kronografikon: »Liber baptizatorVM In Clneres reDaCtVs est,« to je: »Krstna knjiga je bila vpepeljena.« Iz črk se posname letnica 1764. Prvi je v novi knjigi vpisan 8. julija 1764 Franc Hočevnar iz Slepšeka pri Mokronogu. Tako daleč je namreč segala mirnska župnija na to stran. Na drugi strani proti sv. Križu pa je segla do Tihaboja. Pogorelo župnišče je baje pozidal tedanji mirnski graščak baron Wolfgang Gall von Gallenstein. Pustil je polovico starega pritličnega župnišča, drugi polovici pa je prizidal nadstropje. Na pritličnem delu se vidi pod streho še ožgani tramovi starega župnišča. Zidano je bilo najbrže v naglici brez pravega temelja, zato je sedaj zidovje vse razpokano in se je batil, da se vsak čas podere. Gospod knezoškof je ob priliki birmovanja izjavil, da je to najslabše župnišče v celi škofiji.

— **Obrtna zadruga na Bledu** ima občni zbor dne 1. marca 1914, v nedeljo popoldne ob 2. uri v hotelu »Triglav« na Bledu.

NAPAD NA GRŠKO-KATOLIŠKEGA ŠKOFA ŠTEFANA MIKLOSSYJA.

O napadu, o katerem smo že včeraj kratko poročali, se še poroča: Škof Miklossy je dobival veliko grozljivih pisem, na katera se pa ni oziral. 23. t. m. je došel po pošti zavoj iz Črnovic, ki je bil že prej pismeno naznanjen, češ da bo v njem 100 kron, ki naj se ali za cerkev ali pa za reveže porabijo. Pismo je bilo podpisano z Ana Kovacs. V škofovi pisarni, ki se nahaja v drugem nadstropju palače trgovske in obrtne zbornice v Debrecinu, Deakova ulica, sta se nahajala, ko se je zavoj odprl in je najbrže ekrazit eksplodiral, škofov zastopnik vikar Mihael Jaczkovics in tajnik Ivan Slepkovszky, ki sta bila na drobne kose raztrgana. Škofu, ki je bil v sosednji sobi, se ni nič zgodilo. Smrtnonevarno je bil ranjen odvetnik Aleksander Csath, ubita sta bila sluga Gyuro in njegova žena. Stene so se porušile; poslopje se je pretreslo, ljudje so pa prestrašeni iz hiše bežali. Iz drugega nadstropja je švilal plamen. 5 mrličev so iz drugega nadstropja izvlekli. Nevarno ranjen je bil tudi trgovec Nikolaj Pete. Neznatno poškodovan je tudi škof Miklossy. Vseh ranjenih oseb je 7. O vzrokih hočejo madjarski listi vedeti, da so politični. Debrecin je nova uničena škofija, kateri nasprotujejo Rumuni, ki vidijo v njej pomadjarjevalno sredstvo.

Ljubljanske novice.

Iz **mohamedanske vere** v katoliško je prestopil pri sv. Petru v Ljubljani 33-letni delavec Atif Sadibašić, rodom iz Vičteza pri Travniku v Bosni. Več mesecev ga je pripravljala g. župnik J. Petrič in ga v nedeljo, 22. t. m. krstil. Pri krstu je Sadibašić dobil ime Adolf. Takoj po krstu je prejel sv. obhajilo, nato pa je bil poročen z vdovo Alojzijo Lah roj. Vetoraz.

Iz **Veselice v Rokodelskem domu**. Veliko je obetal spored predvčerajšnje predpustne veselice. Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov, a uspeh je daleč prekosil vse naše nade. Ves večer je odmevala dvorana viharnega priznanja in ploskanja vrlim članom rokodelskega društva, ki so nastopili kot pevci in igralci. Dobro izvežban pevski zbor pod spretnim vodstvom gospoda P. Gorjupa je prav izborno rešil svojo nalogo. Zlasti je ugajala L. Pahorjeva skladba »Veseli bratci«, ki so jo morali pevci na glasno zahtevanje občinstva ponavljati. Salve ploska je izzvala »Zabja kantata«; z veliko zadovoljnostjo smo sprejeli tudi šaljiv tropsev: »Zidar, tesar in stavbenik«, ki so ga prednašali — izborni v petju, maski in kretanju — gospodje Avg. Jelčnik, R. Vrančič in Iv. Peterlin. Imenovani gospodje so poleg gospoda Ivana Vrečarja imeli glavne vloge v novi igri »Zeppelin v Kurji vasi«, ki jo je priredil dr. Ivan Mazek. Ker so nastopili imenovani igralci, ki so dosegli včeraj, kakor doslej še v vseh igrah najlepše uspehe, ker je bila režija v spretnih rokah gospoda R. Vrančiča in

so tudi drugi igralci v polni meri storili svojo dolžnost, je krasna, v lepem jeziku spisana veseloigra izborna učinkovala in nam ostane v najlepšem spominu na letošnjo predpustno veseli rokodelskega društva. — Omeniti moramo, da so društveni tamburaši, ki so nastopili pod vodstvom gospoda Rado Jeločnika, prav ugajali. Najvažnejša točka v sporedu pa je bil nastop vsakemu Ljubljancu znanega, izrednega govornika gospoda profesorja dr. J. Jeršeta, ki je opisal moderne družabne napake ter s tem prijetni zabavi, ki jo je imelo občinstvo, dodal času primernih, koristnih naukov. — Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov in mnogoštevilnim njegovim prijateljem, ki so sinoči do zadnjega kotička napolnili dvorano, želimo še mnogo tako lepih večerov.

Iz **Poročeni** so bili: Viljem Hrovat, sodni oficijant, z odvetniško uradnico Ivano Čermak; Ivan Dobravec, odvetniški kandidat, z učiteljico Sabino Ziegler in Ivan Kacin, izdelovalec harmonijev, z Marijo Svetic.

Iz **V slovenskem gledališču** se uprizori danes burka s petjem in godbo »Lumpacij Vagabund« ali »Zanikrna trojica«. Dirigira g. Pahor Začetek je ob 6. uri in ne, kakor se je prvotno poročalo, ob 5. uri. V vlogah mizarja, krojača in čevljarja nastopajo g. Drenovec, Skrbinšek in Povhe. — V četrtek ob pol 8. uri se predstavlja noviteta: »Stari paviljon«, drama G. Wieda, v štirih dejanjih. Vlogo vrtnarja igra g. Borštnik. — V nedeljo 1. marca se uprizore na novo nastudirani »Rokovnjači«. Blaža Mozola igra bivši član slovenskega gledališča, g. Rafko Salmič, režiser, artistični vodja in bivši predsednik slov. dramat. društva v Celju.

Iz **Nekdaj in sedaj**. Še Prešeren je zapel: »O, predpust, ti čas presneti!« Italija, pravi prislovica, je cela norela. Svetovnoznani so pustni korzo v Nizi, nam pa so najbolj znani tržaški. Kak sijaj, življenje in naval vseh slojev od blizo in daleč krajcev. Lepe nagrade za najbolj uspele vrste je celo mestna občina dajala. Sedaj vse peša. Nihče se več ne zmeni za to. Tudi Zagreb je pred nekaj leti hotel vpeljati, v korist občanov seveda, pustni korzo, a ne gre. Celov v Ljubljani je bila pred leti Zvezda in Kongresni trg pravi eldorado »maškar« in tudi vozovi so bili lepo okinčani. Pešci so se obmetavali s konfetijem, z vozov in kazinskega balkona pa je deževalo sladkorja, bonbon, jabolka, pomaranč in tudi obilo krajcarjev. Šole, tovarne, delavnice, celo nekateri uradi so bili zaradi »korza« pustni torej popoldne zaprti. Vse je vrelo v Zvezdo, mlado in staro, siromaki in bogatini. In sedaj? Kakor druge dni, vse pusto in prazno! Nekaj predpustnih veselic, pa je konec vsega, in pa pogreb »Pusta« po vojašnicah. Tako v mestih. Po deželi se polkaže še kaka »maškar«, semterjati v kakih vasi vodijo fantje »brno«, ki pobira krofe, mesnino in seveda tudi denar, kar povzroči zvečer pri pijaci češče tepež, pa je istotako tu konec pustnega torka. Le cvre in peče se še »debeli četrtek«, mamice vkuhajo in izredno zabelijo ajdove žgance in ako gre do otroci gledat, kako »babo žagajo«, se teh potem ne dobe. Običajno se še vrše predpustom ženitovanja, na pepelnico dobe dekleta »ploho« in s tem je tudi končano vse predpustno življenje. Le malokje še pokopavajo »Pusta«, pa tudi nič več tako slavnostno, kakor je bilo nekaj. Bili so to stari časi, ki so pokvarjali večkrat moralo in popolnoma izpraznili posamezne žepe. Nes okoli 3. ure ponoči prišla iz kavarne »Central« večja družba gostov, je eden izmed njih nenadoma skočil v ljubljanični kanal, od koder so že nezvestnega potegnili in policija ni mogla dognati njegovega imena. Poklicali so rešilni voz, s katerim so ga prepekljali v deželno bolnico. Kakor čujemo, je ponesrečeni Feliks Šufaj, tehnik, star 22 let, stanujoč na Elizabetni cesti števil. 6.

Iz **Veliki cirkus Schuhmann** pride v kratkem v Ljubljano.

Iz **Skozi okno v kavarno**. Včeraj zvečer krog 7. ure je neki možki, ki se ga je bil menda nekoliko preveč nalezal, z glavo naprej padel v okno kavarne pri »Slonu« s tako silo, da se je okno zdrobilo. Možak se je samo neznatno porezal, gostje so pa prestali precejšen strah.

Štajerske novice.

Iz **Mažarski strah**. Kakor znano, vodijo Salezijanci v Marjanišču v Veržeju praznični oratorij, v katerega prihajajo dečki tudi iz sosednih, po večini slovenskih vasi iz Ogrske. V zadnjem času so mažarski učitelji prepovedali svojim učencem zahajati v Veržej v oratorij; boje se, da se navzame ta mladež preveč slovenskega duha.

Iz **Mura podrja mlin**. Veržej. Mura, ki je zamrznila letošnjo zimo popolnoma od Radgone do Veržeja v dolgotni 12 km je naredila v zadnjih dneh ogromno škode in mnogo nesreč. Ko je nastopilo namreč te dni južno vreme, je voda v Muri narasčala, in vzdignila skoraj do poldruhi meter debeli

led. Ljudstvo, ki se je zbralo ob reki, posebno pa lastniki mlinov na vodi, so strahoma pričakovali, kaj se zgodi, ko voda vzdigne popolnoma že razjeden led. Nekateri posestniki mlinov so v zadnjem hipu spravili mline na breg, le g. Šalamunu v Veržeju to ni bilo več mogoče storiti. Kar pridrve z elementarno silo močne plasti ledu po narasli reki ter butnejo ob lesene ladje in mlin se je v par minutah pogreznil. Škoda se ceni na 5000 K.

Iz **Slovenski gimnazijci v Mariboru** se zahvaljujejo tem potom slav. občinstvu za izvanreden obisk njihove predstave v Slov. Bistrici: »Veharjevo letovišče« dne 15. t. m. »Dijaška kuhinja« v Mariboru dobi nad 220 K čistega dobička. Čutijo pa tudi prijetno dolžnost, zahvaliti se vsem dobrotnikom, ki so podpirali njihovo prireditel. Predvsem preč. g. dr. A. Medvedu, ki je petkrat tekom štirih let spremljal svojo mladino in pokazal svojo ljubezen z vsakratno vstopnino 50 K! Potem slavni Posojilnici in Čitalnici v Slov. Bistrici, imenoma gđ. Janežičevi, gg. dr. Lemežu in dr. Ravniku; slav. »Dramatičnemu društvu v Mariboru« za dovoljenje odra in brezplačno garderobo; »Podružnici Dram. društva mariborskega v Ptuj« za knjige. Posebej pa gre naša hvala vrlim gospem in ljubeznivim gospicam, ki so sodelovale pri naši predstavi! Izdatno so prispevali za našo prireditev tudi ekselencia knezoškof, gg. odvetniki in č. duhovščina. Poseben znesek je dala gospa Jaklin z darom 40 K. — Tako so vsi sloji pokazali, da jim je na srcu narodna slovenska mladina. Hvala vam, najiskrenejša hvala! — Slov. gimnazijci iz Maribora.

Po svetlu.

Iz **Srbi proti Čehom**. Zgradba srbske kraljeve akademije znanosti v Belgradu je bila oddana Čehu M. Blecha. Belgrajski list »Balkan« napada vsled tega srbsko vlado, ker je delo oddala »tujcu«.

Iz **Knez Alajn Rohan** je 23. t. m. v Pragi umrl. Rajnik je bil načelnik kluba ustavovernega veleposestva na Češkem.

Iz **Požar**. 23. t. m. je pričela goreti opokarna kneza Radzivila v Niepolomicu pri Krakovu. Škode je pol milijona kron.

Iz **Radi škrlatinke** so 23. t. m. v Sarajevu zaprli vse ljudske šole.

Zadnje vesti.

ŠTAJERSKI DEŽELNI ZBOR.

Iz **Gradec**. Pred sejo zbornice se je vršila seja načelnikov klubov. Hagenhofer (kršč. socialc) je vprašal deželnega glavarja, ali pride načrt za reformo občinskega reda in občinskega volivnega reda za mesto Gradec v tem zasedanju na vrsto. Glavar je odgovoril, da je načrt že pri deželnem odboru, da pa ta še ni odločil, kdaj ga deželnemu zboru predloži, ker je zadeva prevažna in se mora dobro proučiti. Schacherl (socialni demokrat) izraza svoje začudenje nad tem. Hagenhofer je pa za to, da predloga pride že zdaj na vrsto. Glavar je odgovoril, da bo to željo odboru sporočil. — V seji je Pišek interpeliral namestnika, kakaj se ni izvršilo cepljenje v okraju Braslovce. — Benkovič stavi predlog, da se zviša cestni nivo v Mostecu pri Brežicah. — Isti predloga, da se okrajna cesta Celje—Zidanmost—Brežice—deželna meja inkamerira. — Roškar predloga, da se regulacija Pesnice zopet prične. — Ozmeč predloga, da se bolnica in hiralnica v Ptuj razširi. — Ornič utemeljuje predlog, da se proga Ptuj—Rogatec vključi v lokalnoželeznično predlogo in naj dežela k stroškom, ki so proračunani na 10 milijonov kron, prispeva en milijon. — Korošec opozarja na enak predlog svojega kluba in poudarja gospodarski in strateški pomen te proge. Železnična politika na Spodnjem Štajerskem je pogrešna. Proga Radgona—Spielfeld redi samo Južno železnico, če bi pa tekla do Maribora, bi mesto imelo od tega dobiček. Tudi proga Rogatec—Grobčno naj bi se do Poljčan izdelala. — Predlog Orničev se sprejme. — Einspinner referira o financiranju železnice Gleichdorf—Hartberg, h kateri naj dežela prispeva 700.000 K. Sprejeto. — Wagner poroča o financiranju železnice Feldbach—Gleichenberg—Radgona, h kateri naj dežela prispeva 920.000 kron. Perschy predloga, naj bi se ta železnica začela pri Fehringu. Stocker in Krenn (kršč. socialca) ta predlog podpirata, Korošec je izjavil, da sta dva člana njegovega kluba za to, da se železnica zgradi čez Puklo. — Reutler predloga, da se prispevek plača le, če se železnica začne graditi čez dve leti in čez dve leti začne obratovati. Sprejme se predlog referenta in Reutlerjev. — Ornič poroča o financiranju železnice Ljutomer—Ormož, h kateri naj dežela prispeva 250.000 K. Meško pozdravlja to zgradbo in zavrača laži nasprotnikov, ki trosijo vest, kakor da bi bili poslanci S. L. S. proti tej progi. Sprejeto. — Capra poroča o financiranju proge See-

bach—Turnau—Gußwerk, h kateri naj dežela prispeva 1.500.000 K. Sprejeto. — Benkovič referira o financiranju železnice Polzela—Braslovce—Motnik, h kateri naj dežela prispeva 250.000 K a fond perdu, drugo država, glede ostanka 280.000 kron pa se ima dežela začeti takoj pogajati s kranjskim deželnim odborom in lokalnimi interesi. Sprejeto. — Wagner poroča o financiranju proge Waitz—Anger—Birkfeld, h kateri naj dežela prispeva 300.000 kron. Sprejeto. — Prihodnja seja jutri.

PREPOVED NABIRANJA ZA LEGO PO ULICAH.

Iz **Trst**. Policija je prepovedala nabiranje darov za Lego potom »rimske patricije« preoblečenih mladeničev po ulicah in javnih lokalih.

IZSELJENIŠKI ŠKANDAL NA HRVATSKEM.

Iz **Zagreb**. Danes je bil zaslišan vodja izseljeniškega oddelka dr. Gustav Frank. Frank meče krivdo na odkritju na »Poljedelsko banko«. Zaslišani je bil tudi dr. Janda od »Poljedelske banke«.

POZIV NA DVOBOJ V ZAGREBU.

Iz **Zagreb**. Poslanec dr. Lukinić je pozval poslanca Zatluko radi nekega vzklika v saboru na dvoboj. Zatluka je kot kristjan take vrste zadoščenje odklonil.

DVA LAŠKA DEMENTIJA.

Iz **Rim**. Vest, da bo Italija v kratkem zapustila dvanajstero otočje, je pre-nagljena, ker dela Turčija zaradi odškodnine težave. — Vest, da bo laška ladja »Quarto«, ki ima spremljati princa Wieda, priplula v Trst, ni resnična.

BOL ZA SKADROM.

Iz **Cetinje**. Skupščina je predložila adresu na kralja. Adresa očita velesilam, ki so Skader Črni gori vzele, krutost in krivičnost. Pravi, da bodo Srbi slejkoprej težili za Skadrom in smatrajo njegovo izgubo le za časno. Rumuniji se za bukareški mir izreka večna hvaležnost. S Srbijo se ima skleniti formalna pogodba glede zveze. Za izpopolnitev armade se skupščina ne ustraši nobenih žrtev. Končno izreka adresa svojo ljubezen in udanost do Rusije.

V ALBANIJI ZOPET NEMIRI?

Iz **Atene**. Iz Korice se poroča, da je pri Elbasanu prišlo do boja med pristajši Kemal bega in Essad paše. Boj je bil krvav in je veliko Albancev padlo, oziroma bilo ranjenih. Boja se je udeležilo tudi 200 orožnikov pod holandskimi častniki.

ZOPET POIZKUSNA MOBILIZACIJA V RUSIJI.

Iz **Peterburg**. Listi poročajo, da se marca meseca izvede zopet poizkusna mobilizacija pri armadi na kopnem kakor pri mornarici.

GENERALNI ŠTRAJK NA PORTUGALSKEM.

Iz **Lizbona**. Železničarji so proglasili generalni štrajk.

GROZEN ČIN SLABOUMNEŽA.

Iz **Mödling**. 15letni idiot Jožef Schuster se je sprl z nekim drugim slaboumnežem v tukajšnji bolnici. Ta je nato umrl in bil položen v kapeli na rakev. Istodobno so položili v kapeli na rakev truplo neke Emilije Meier iz Inomosta, ki je umrla za jetiko. Schuster se je ponoči splazil v kapelo, v temi zamenjal trupli in z nožem zadal več zabodljajev truplu Meierjeve. Idiot je namreč nameraval iz maščevanja zabosti truplo svojega tovariša.

UBIL ČLOVEKA Z DEŽNIKOM.

Iz **Reka**. Voznik Anton Benčič iz Šmihela pri Postojni, tu uslužben, je dne 23. t. m. ponoči v prepiru zabodel svojega tovariša, voznika Oražma, z dežnikom tako, da je ta kmalu nato umrl. Ost dežnika je predrla Oražmu žilo na vratu.

Izpred ljubljanskega poročnega sodišča.

Iz **Spor zaradi fantovščine**. Na vseh svetnikov večer m. l. je pelo na cesti v Ivanskem Britofu skupaj več fantov iz bližnjega okraja. Ko so fantje prenehali s petjem, zahteval je Anton Škerlj iz Britofa od Jožefa Prelca, 20 let starega posestnikovega sina iz Dol. Vreme in še nezakaznovega, 3 K za fantovščino. Ker je Prelc temu ugovarjal, češ da se je že odkupil, ga je začel Škerlj suvati, končno ga je pa udaril s pestjo po glavi. Nato se je še lotil Prelcevega prijatelja Avgusta Premka in ga tudi udaril po glavi. To početje je Prelca tako razburilo, da je segel v žep po nož, skočil proti Škerlju in ga vsekal z odprtim nožem po glavi, nakar je bežal. Napadenec je glasom zdravniškega izpričevala dobil nad desnim uhljem precejšno rano ter mu je bil tudi odbit del temenske kosti. Vsed tega je nastalo gnojenje možganske mreže, kar je povzročilo otrpne-

nje možgan, vsled česar je škerlj dne 4. decembra m. l. umrl. Obdolženec ne taji dejanja. Porotniki so krivdorek na uboj potrdili ter mu je sodišče pripoznalo tri leta težke ječe za kaznen.

Bogokrunstvo. Alojzij Kropiunig, 48 let star, iz Sela pri Fari, pek, sedaj v prisilni delavnici, je skrajno delomržen; ljubši mu je ječa nego delo. Zato mrzi prisilno delavnico, v kateri je bil že opetovano. Rad simulira blaznost, in res se mu je že enkrat posrečilo rešiti se neljubega zavoda. Navadno pa izvrši hudodelstvo žalitve cesarja samo, da se reši prisilnice, ker mu je ljubša ječa. Obdolženec je trdno upal, da bo koncem leta 1913. izpuščen iz prisilne delavnice in je pravil svojim tovarišem, da bo, če se mu to ne posreči, nekaj takega storil, da gotovo ne pride več nazaj v zavod. Pravil jim je, da se bo delal blaznega, ker se mu je že enkrat posrečilo zdravnik na ta način premotiti. Ko je zvedel, da ga komisija ni vrednega spoznala, izpuštili ga na prosto, se je zglašil k spovedi, čeravno preje ni tega nikoli storil, potem pa pristopil k sv. obhajilu. Ko ga je pa hotel duhovnik obhajati, izbil mu je obdolženec sv. Rešnje Telo iz rok ter napravil pri tem zaničljiv obraz. Od tega časa naprej je simuliral blaznost, vprašanjem preiskovalnega sodnika ni odgovarjal, vendar je pa dostikrat, zlasti nasproti sojetnikom in paznikom na svojo vlogo pozabil, tako da ni bilo težko zdravniškima izvedencema razkrinkati ga. Zakrivil je poleg tega tudi žalitve cesarja. Sodišče ga je na štiri leta težke ječe obsodilo.

Ječa ga ni poboljšala. Franc Černočlogar, 29 let star, pristojen v Šebrelje, mesarski pomočnik, nestalnega bivališča, je prišel dne 26. decembra m. l. iz Gradiške, kjer je zaradi tatvine sedel 15 mesecev. Pri mesarjih ni dobil posla, drugega dela se pa ni hotel lotiti. Dne 19. januarja t. l. je v Zmincu v Krajnikovih gostilni v odsotnosti gospodarja ukradel 62 K gotovine, a ker se je tatvina takoj zapazila, mu je Krajnik ukradeni denar s silo vzel. Černočlogar ne more tajiti tatvine; sodišče ga je obsodilo na dve leti težke ječe.

Posledice prepira. Janez Petkovšek, posestnik v Tomačevem, se je dne 19. januarja t. l. v Dovčevi gostilni v Šmartnem pri Savi sprl s posestnikom Francetom Maroltom. Po prepiru se je Petkovšek za nekaj časa odstranil, a se je kmalu vrnil, stopil pred svojega nasprotnika in ga sunil z nožem v desno stran prsi. Zgodilo se je to tako hitro, da ni nihče opazil tega. Marolt je dobil smrtonovarno poškodbo. Vhodljaj je segel v prsno votlino in povzročil notranjo krvavitev. Obdolženec, ki se zagovarja s pijanostjo, je bil na pol drugo leto težke ječe obsojen.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 23. februarja 1914.

Pšenica za april 1914.	12 24
Pšenica za maj 1914	12 09
Pšenica za oktober 1914	11 03
Rž april 1914	9 30
Rž za oktober.	8 62
Oves april 1914	7 9
Oves za oktober	6 71
Koruza za maj 1914	6 73
Koruza za julij 1914	7 85

Poročilo o slovensko hrvaškem katoliškem shodu v Ljubljani. Cena 4 K 60 vin., eleg. vez. 6 K.

Ta knjiga je najbolj živa priča moči in sile ter obsežnosti zadnjega katoliškega shoda. Krasi jo veliko število slik, predvsem pa 20 umetniških tabel, ki predočujejo najslavesnejše in najslavljivejše prizore katoliškega shoda. Knjiga prenaša vse referate in v njej je zbrano celo ogromno delo, katero je dovršil letošnji shod. Organizatorji te knjige ne bodo mogli pogrešati. Sme se reči, da je knjiga po vsebini in tehnični izvršitvi na višku tiskarske umetnosti.

Dobi se v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

Getzemani in Golgate. Šola ponižnosti, pokorščine in ljubezni do smrti. Premišljevanja in molitve v čast bridkega trpljenja in smrti našega Gospoda Jezusa Kristusa. Z rdečo obr. K 2 60, v šagrinu z zlato obrezo K 3 60, vatiran šagrin zlata obr. K 4.— Ta krasni molitvenik se posebno odlikuje s svojimi globokimi, v srce segajočimi premišljevanji o Kristusovem trpljenju ter je posebno primeren za postni čas. Poleg premišljevanj pa obsega molitvenik tudi vse navadne mašne in druge molitve ter se odlikuje predvsem po lepi zunanji opremljeni in priročni žepni obliki. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

De Waal, Valerija ali zmagoslavni izhod iz katakomb. Zgodovinska povest K 1.50, vez. K 2.10. — Najkrasnejše povesti, kar jih šteje svetovno slovstvo, so zajete iz prvih časov krščanstva, ki je takorekoč viteška doba vsega človeštva. V navedeni povesti se zrcali konec boja med ginečim paganstvom in procvitajočim krščanstvom, ki si je z zmago Konstantina Velikega nad Maksencijem osvojilo cesarski Rim, odkoder je potem zavladalo po celem svetu. Vzvišena zgodovinska snov, ki tvori ogrodje te povesti in zanimivi zapletljivi dejanj jamčijo, da ohrani knjiga trajno vrednost in izredno privlačno silo. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Vsaka gospodinja bode nad izbornostjo letošnjega Messmerjevega čaja iznenadena. Močna in okusna angleška zmes stane 5 kron pol kilograma in priljubljena ruska zmes 6 kron pol kilograma, ki je res prav idealna pijača. Manjši zavitki 50 do 100 vinarjev.

Redilna in zdravilna moč

ribjega olja je splošno znana, pa tudi resnica, da more le malokdo to neprijetno in težko prebavljivo olje zavživati. Kdor torej seže po Scottovi emulziji ribjega olja, ta si ne bo nikdar več želel navadnega ribjega olja, saj je ta izdelek res tako okusen in lahko prebavljiv, da ga z veseljem zavživajo veliki in mali. Poleg tega pa še Scottova emulzija ribjega olja po svojih primesi navadno ribje olje na redilni vrednosti prekaša in je torej pri odraslih in otrocih povsod tam na mestu, kjer je potrebno telo krepiti, kakor: po prehladu, pri oslabelosti, pri otežkočenem pridobivanju zob, pri prenežni tvorbi kosti pri otrocih, po boleznih, pri shujšanju itd. Ampak samo Scottova emulzija, in nikaka druga!

Cena originalni - tetkenici z K 90 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v. v znamkah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII, in se sklicuje na ta časopis, se mu pošlje za poskušnjo 1 steklenica potom lekarni.

Zahvala.

Za premnoge dokaze sočutja o smrti mojega predragega, nepozabnega soproga

Josipa Jegliča

naučitelja v Selcih

ki so prihitali v ogromnem številu počastit blagega pokojnika s svojim spremstvom na poti k večnemu počitku in za darovane vence, izrekam najiskrenejšo zahvalo. Osobito se zahvaljujem gospodu c. kr. okr. šolskemu nadzorniku, Simonu za gniljivi nagrobni govor, gospodom učiteljem in gđc. učiteljicam za gniljivo petje, sl. bralnemu društvu „Ratitovec“ v Selcih, slavni požarni brambli, vsem udeležnikom iz Selc in od daleč, vsem skupaj in vsakemu posebej, iskrena hvala.

Selce, 23. febr. 1914.

Marija Jeglič roj. Štiber.

Kurzne cene

dne 23. februarja 1914.

	K	li
Državne rente.		
4 1/2% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)	83	60
4 1/2% konv. dav. pr. kron. renta (jan—jul.)	83	60
4 1/2% avstr. velj. papir. renta febr.—avg.)	87	50
4 1/2% avstr. velj. srebr. renta (april—okt.)	87	60
4 1/2% avstr. zlat. renta, davk. prosta	107	—
4 1/2% avstr. kron. renta (marec—sept.)	83	85
4 1/2% avstr. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)	83	75
4 1/2% ogr. renta v zlatu	100	40
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1910.	82	70
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1913.	91	—
Druge javne zadolžnice.		
4 1/2% kranjsko dežel. no posojilo iz l. 1888.	—	—
4 1/2% kranjsko dežel. melior. pos. iz l. 1911.	95	—
4 1/2% kranjske deželne banke	95	—
4 1/2% bosansko deželno posojilo	83	60
4 1/2% obveznice Rudolf. železnice	85	50
4 1/2% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik	92	75
4 1/2% obveznice dolenj. železnice	—	—
Srečke.		
4 1/2% drž. srečke iz l. 1860. po 500 gld. a. v.	1620	—
4 1/2% drž. srečke iz l. 1860. po 100 gld. a. v.	440	—
Državne srečke iz l. 1864. po 100 g. d. a. v.	675	—
Državne srečke iz l. 1864. po 50 gld. a. v.	350	—
5 1/2% don. uravn. pos. iz l. 1870. po 100 gld.	273	—
3 1/2% avstr. zemlj. kredit. srečke I. izd.	281	50
3 1/2% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd.	242	75
Bazilika budimp. iz l. 1886. po 5 gld.	27	26
Ljubljanske srečke po 20 gld.	61	—
Rudeči križ avstr. iz l. 1882. po 10 gld.	52	50
Rudeči križ ogr. iz l. 1882. po 5 gld.	31	75
Rudeči križ ital. iz l. 1885. po 25 lir.	45	50
Josiv-srečke iz l. 1888.	15	50
Turške srečke	225	50
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888.	29	50
Akcije.		
Avstr. kreditni zavod	639	75
Avstro-ogr. banka	1973	50
Anglo-avstrijska banka	342	50
Dunajsko bančno društvo	535	75
Jadranska banka	424	—
Ljubljanska kreditna banka	414	—
Union banka	609	—
Živnostenska banka	280	50
Avstrijski Lloyd	627	—
Državna železnica	717	50
Južna železnica	104	90
Alpine	847	40
Skoda	780	50
Valute.		
20 frankov	19	06
20 mark	23	00
Sterling	24	—
Rubelj	253	50

Vsa tozadevna po'asnila se dobe tudi v podružnici c. kr. pr. v. av. r. kredit. zavoda v Ljubljani.

Iskreno zahvalo

izrekam podpisani gosp. lekarnarju Hinku Brilli v Litiji, ker mi je pošteno vrnil izgubljeni denar v znesku 560 kron, ki sem ga izgubil dne 11. novembra v Litiji.

Fran Rebol, posestnik, Ravne, pošta Vače pri Litiji. 618

Trgovski pomočnik

usnjarske stroke vojaščine prost se sprejme pri tvrdki Josip Seunig v Ljubljani. 514

Dobro idoča

trgovina

na eni najbolj prometnih cest v bližini Ljubljane se pod zelo ugodnimi pogoji takoj proda. — Ponudbe na upravo „Slovenca“, pod „ugodna prilika“ 559 559

Stanovanje

na Poljanah 389

v novi villi Delarska ulica šteč. 2 z 2 sobama in vsemi pritliklinami se odda za majev termin. Pojasnila daje lastnik Adolf Hauptmann, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Trgovski pomočnik

star 18 let išče službe v kaki trgovini na deželi. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod šteč. 528. 528

Zahvala.

Podpisana se najiskrenejše zahvaljuje vsem za prejete častitke, prigodom najine srebrne poroke.

Jakob in Ana Golmajer.

Golša

se da hitro odstraniti brez joda in medicinskega sredstvom, ki ga je izumil neki ozdravljeneč sam. Obrnite se zaupno na kemični laboratorij PARACELUS STERNBERG, MORAVA Vprašanjem naj se priložita dve znamki. 1731

Za takojšnji nastop se išče

4-5 žičarjev

(tehn., Mittel- in Grobzug)

in 1 žični vezalec

proti dobremu akordnemu zaslužku. Znanje nemščine vsaj za silo je pogoj. Samci imajo prednost. Dratfabrik Hirt (Koroške). 600

! Odkar zajtrkujem in južnam !

sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim zdravega, močnega in prihranim polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju. Za dojenčke ni boljše sredstva redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročitih Trnkoczy-jevega sladnega čaja, znamke SLADIN pri izdelovalcu, lekarnarju Trnkoczy v Ljubljani zraven rotovža, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitev K 4.—, poštni zavitek 5 kg po 15 zavitev K 10.— franko. Zavitek 1 kg po 60 vin. tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstrasse 109, Radeckypplatz 4, Josefstädterstrasse 25. V Gradcu: Sackstrasse 4. 109

Lepo posestvo

v št. Lovrencu ob Temenici, blizu postaje in farne cerkve, kjer je dobro idoča gostilna s prodajalno in tobakarno, in z vsemi gospodarskimi poslopi in s prav lepimi rodovitnimi njivami, travniki in gozdi, na katerem se lahko redi do osem glav govedi in do šest prašičev, se proda iz proste roke zaradi družinskih razmer. Cena po dogovoru. — Več se poizve pri lastnici in vdovi Alojziji Gore po domače na „Kozini“ pošta Sv. Lovrenc ob Temenici, Dolensko. 620

Cerkvenik

želi vstopiti v službo pri kaki večji župni ali samostanski cerkvi, najraje pa v kaki mestni cerkvi. Naslov pove upravništvo lista pod šteč. 619.

V zavodih za pljučna zdravljenja

Med temi v Davosu, Arosi, Meranu, Arku i. t. d. je

koč dobro obneslo sredstvo v stalni rabi SIROLIN "Roche" olajša in odstraňuje obolenosti soplil v primeroma kratek čas.

SIROLIN "Roche"

Je jako slasčen, sek prouzučujoč in učinkuje zelo ugodno na splošni počutek.

Zevirni zavoj A. K. 4.— se dobi v vseh lekarnah.

„BALKAN“

trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba podružnica LJUBLJANA

Dunajska cesta 33 (Centrala: TRST) Telefon št. 100

Zmerne cene.

Naročila sprejema tudi blagovni oddelek Jadranske banke.

Točna postrezba.

Izdaja konzorcij „Slovenca“.

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Jožef Gostinčar, državni poslanec.